

Innehållsförteckning

Ärende 15	3
Förbundsstyrelsens förslag nr 1	3
Expedition 50 – en utvecklingsresa för att rusta IOGT-NTO för de kommande 50 åren ..	3
Ärende 47	16
Förbundsstyrelsens förslag nr 2	16
IOGT-NTO:s Mål och verksamhetsinriktning 2018–2019	16
Ärende 50	20
Förbundsstyrelsens förslag nr 3	20
Medlemsavgift och aviseringsperiod	20
Ärende 53	22
Förbundsstyrelsens förslag nr 4	22
Rambudget för 2018–2019	22
Ärende 55.....	31
Förbundsstyrelsens förslag nr 5.....	31
Stadgeändringar	31
Ärende 56	46
Riksstyrelsens förslag nr 1.....	46
Stadgeändringar	46
Ärende 65	52
Riksstyrelsens förslag nr 2	52
Värd för 2021 års kongresser	52
Medlemslöftet.....	53

Förbundsstyrelsens förslag nr 1 **Expedition 50 – en utvecklingsresa för att rusta IOGT-NTO för de kommande 50 åren**

Med detta förslag lägger förbundsstyrelsen ett antal inriktningsförslag som utgör en del av den utvecklingsresa som går under namnet Expedition 50. Tanken är att dessa inriktningar sedan utgör grunden för det arbete som ska göras under hösten och framöver för att rusta IOGT-NTO. Tillsammans inom vårt IOGT-NTO kommer vi att utifrån inriktningarna arbeta med olika förslag och processer.

Den inriktning som föreslås menar förbundsstyrelsen kommer att leda till en organisation där värvningen ger ett ökande medlemsantal och där medlemmarna får snabbare kontakt med organisationen. Som medlem får du fler engagemangsformer att välja mellan och fler möjligheter till demokratisk påverkan vilket kommer att leda till fler ideella som drivs av lust och engagemang. Vi kommer att se regionstyrelser som är mer utvecklande än förvaltande när administrationen för dem underlättas samtidigt som regionstyrelserna blir mer tydliga medspelare och motvikt till förbundsstyrelsen. Organisationen kommer att få ta del av fler specialiserade konsulenter på geografiskt närmare håll vilket även det leder till mer engagemang och mer verksamhet. Detta samtidigt som sårbarheten i konsulentorganisationen minskar.

Rollerna inom organisationen kommer att fördelas om och förtydligas med syfte att nå de mål och den verksamhetsinriktning vi satt inom Strategi 2016–2021.

Ett antal inriktningsbeslut föreslås som sedan ska verkställas i nära dialog med främst distriktsrepresentanter. Till detta tillkommer några utredningsuppdrag. Vissa av dessa inriktningsbeslut och utredningsuppdrag kommer att återkomma för beslut på en kongress. Förbundsstyrelsen avser att kalla till en extra kongress våren 2018 för att hålla tempot i frågan uppe.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta följande inriktningsbeslut:

- att det skapas förutsättningar för föreningar som inte är geografiskt bundna lokalt, utan utifrån intresse eller andra gemensamma beröringspunkter,
- att det finns nätverk och andra engagemangsformer med olika intressen som spänner över hela Sverige,
- att mottagandet av nya medlemmar är delat mellan central nivå och föreningar och andra engagemangsformer där den centrala nivån har ett särskilt ansvar att kontakta alla medlemmar, även de som varit med en tid, för att erbjuda dem att utveckla sitt

- engagemang i föreningar och andra engagemangsformer. Målet är att engagera dem på olika sätt,
- att regioner har ett ansvar för att kontakta medlemmar inom sitt geografiska område för att erbjuda olika saker att aktivera sig inom,
  - att nuvarande funktion med distriktskonsulenter byts ut till en med centralt anställda konsulenter,
  - att konsulenternas närvaro i landet fördelas utifrån befolkning och medlemsantal snarare än utifrån dagens distriktsgränser. Vad som ska uppnås utgår från kongressbeslut,
  - att regionchefer arbetsleder grupper av anställda som fördelas inom regionen,
  - att alla regioner i framtiden avlastas administrativt på något sätt. Exempel kan vara ekonomi, IT, telefoni och annan administration som i stället ligger hos den centrala nivån att lösa,
  - att strategi för fastighetsförvärv och försäljning bestäms tillsammans inom vårt IOGT-NTO och hanteras sedan av Våra Gårdar eller liknande,
  - att fastigheter som ligger på strategiska orter, framtagna inom vårt IOGT-NTO, kan förvaltas centralt,
  - att IOGT-NTO består av 6–8 regioner i stället för 23 distrikt,
  - att uppdraget för regionernas styrelser är bland annat följande: bestämma var lokal verksamhet strategiskt ska utvecklas och stödjas, följa upp genomförd verksamhet, bedriva alkoholpolitik gentemot landsting/region, skapa geografiska mötesplatser och bedriva vissa utbildningar samt vissa regionala/ länsvisa projekt samt vara demokratisk medspelare och motvikt till förbundsstyrelsen i organisationens utveckling samt
  - att alla medlemmar har rösträtt på regionsårsmöten.

Förbundsstyrelsen föreslår vidare kongressen besluta följande

- att utreda den demokratiska representationen på kongressen,
- att utreda om förtroendeuppdrag på alla nivåer skulle kunna vara tidsbegränsade,
- att nuvarande resursfördelningssystem fortsätter under en övergångsperiod tills distrikt övergått i det nya systemet med följande undantag:
  - att fullt konsulentstöd under övergångsperioden ges till samtliga distrikt exklusive Gotland (undantag 1),
  - att riktat utvecklingsstöd under övergångsperioden tills distrikt övergått i det nya systemet ges utifrån 2017 års nivå vilket innebär att inget ansökningsförfarande behövs (undantag 2),
- att regionerna har ett omställningsstöd under åren 2018 och 2019 för att utveckla verksamhet samt
- att notera att förbundsstyrelsen har för avsikt att kalla till extra kongress våren 2018.

IOGT-NTO har goda förutsättningar för att växa och bli en ännu mer inflytelserik organisation. För att kunna ha stark lokal verksamhet och samtidigt få genomslag för våra idéer krävs att vi har en organisation som ger oss möjligheter. Vi behöver bättre stöd ute i landet och få bättre förutsättningar att växa och även förnygras som organisation.

Vår vision är att Expedition 50 på sikt kan bidra till att vi är en organisation med 50 000 medlemmar. Att 50 procent av medlemmarna regelbundet engagerar sig i förening eller andra engagemangsformer. Att vi har 50 konsulenter i landet för lokal utveckling. Att vi har bra verksamhet och lokaler att bjuda in till i de 50 största orterna i landet. Komplettera det med många rikstäckande nätverk där medlemmar kan hitta gemenskap och kraft för att arbeta med olika frågor oavsett var i landet eller världen de befinner sig.

Det är dit vi vill.

Sammanfattning

2020 fyller IOGT-NTO 50 år. Vi har tre år på oss att göra oss till världens fräschaste femtioåring. Vi ska vara lika relevanta nu som vi var 1970. Varför vi skapades och varför vi finns är samma nu som 1879 och 1970. Vad vi gör förändras hela tiden. Vår verksamhet skapas av våra medlemmar utifrån deras önskemål och utifrån de beslut som våra förtroendevalda fattar. Frågan är när vi senast ifrågasatte hur vi organiserar oss, hur vi skapar förutsättningar för att engagera sig, hur vi bygger starka ledare som vill förändra världen.

I denna handling sammanfattas

- bakgrunden till förbundsstyrelsens arbete
- beskrivning av den process som genomförts
- redogörelse för vilket läge IOGT-NTO står i och hur organisationen mår
- sammanfattning av kongressuppdraget om resursutredning
- beskrivning och motivering till förbundsstyrelsens förslag om IOGT-NTO:s utveckling

Förbundsstyrelsen hoppas att denna handling är tydlig nog för att peka ut en riktning för IOGT-NTO men samtidigt är så öppen att det finns utrymme för diskussion och justeringar allt eftersom den nya vägen stakas ut.

Bakgrund och beslut

Kongressen 2015 i Lund beslutade om att genomföra en analys om hur organisationen mår idag. Förbundsstyrelsen inledde det uppdraget vid distriktssamlingen i Köping i januari 2016 genom att göra ett test med samtliga närvarande utifrån Känsla av sammanhang, KASAM. Några distrikt nappade också på förbundsstyrelsens erbjudande att genomföra ett likadant test vid distriktsårsmötena våren 2016.

För att fördjupa arbetet tog en ny kartläggningsprocess sin start vid distriktskonferensen i Karlstad hösten 2016.

Ett annat kongressbeslut 2015 var att uppdraga åt förbundsstyrelsen att föra samtal med distriktsstyrelserna om framtidens resursfördelning inom IOGT-NTO och lägga fram ett förslag i frågan till nästa kongress. Detta var en fråga som engagerade många distrikt. Ett antal distrikt upplever att större ekonomiska resurser behövs för att de ska kunna fullgöra sitt uppdrag.

Kongressen i Lund antog vidare en sexårig strategi för perioden 2016–2021 med tillhörande mål och verksamhetsinriktning inom strategiområdena: IOGT-NTO är en modern, traditionell folkrörelse som erbjuder nykter gemenskap, IOGT-NTO utmanar alkoholnormen, IOGT-NTO driver en politik för ett nyktrare samhälle. Till det kommer ett antal

förutsättningsfrågor för att uppnå strategin såsom nya engagemangsformer utanför föreningen, kompetensutveckling, öka i medlemsantal samt finansieringsfrågorna.

Utifrån dessa uppdrag har förbundsstyrelsen initierat utvecklingsresan Expedition 50.

Processen

Vid distriktskonferensen i Karlstad hösten 2016 träffades ordförande och kassörer för distrikten tillsammans med förbundsstyrelsen. Förbundsordföranden Johnny Mostacero höll ett anförelse om sitt första år som ordförande för IOGT-NTO. Han pekade på att organisationen har en bra strategi för 2016–2021, men att den har svårigheter att nå upp till sina antagna mål och sin verksamhetsinriktning.

IOGT-NTO minskar i medlemsantal, när inte full kraft i strategiområdena och tycks ha svårt att skapa ny verksamhet. Vid gruppvisa diskussioner framkom att den bilden bekräftades av i princip alla närvarande. Vi når inte våra mål och inte den verksamhetsinriktning som antagits av kongressen. Johnny Mostacero sa att vi behöver vända på varje sten och han önskar att vi gör det tillsammans inom vårt IOGT-NTO. Församlingen svarade med acklamation att även de önskar att han och förbundsstyrelsen tar ledningen i detta att tillsammans med distrikten ta reda på hur det står till inom IOGT-NTO och finna lösningar på våra problem och utmaningar.

Nästa steg var en enkät med ett antal frågor till distriktsstyrelser och konsulenter. Svarefrekvensen för styrelserna var cirka 50 procent medan nästan alla konsulenter svarade. Frågorna var ställda så att man fick svara på en skala mellan ett till tio. De som svarade 1–3 har vi analyserat som bottenbetyg medan de som svarade 8-10 räknades som toppbetyg.

Frågor som minst 1 av 5, men ofta fler, av alla svarande höll med om var:

- att engagemanget i distriktet inte växer
- att det är svårt att skapa engagemang utanför föreningarna
- att arbetet med att hitta nya former för engagemang står stilla
- att föreningarna är dåliga på att utveckla sin verksamhet
- att plan för mottagande av nya medlemmar saknas
- att distriktsårsmötet inte är en plats för utveckling och diskussion

Samlat ger det en bild av att organisationen står och stampar, vi vill vidare men kommer inte dit. Förbundsstyrelsen tyckte därför att det var viktigt att ta tag i frågor om engagemang, demokrati och medlemskontakt.

Ungefär 1 av 3 distriktskonsulenter svarade

- att distriktsstyrelsen inte besitter de kunskaper de behöver för uppdraget
- att de distriktet inte arbetar aktivt med medlemsvärvning
- att arbetet inte drivs av lust och engagemang

Givetvis finns det konsulenter som tycker annorlunda, men det visar ändå på att konsulenterna tycker att distriktsstyrelserna saknar viktiga element för distriktens utveckling.

Förutom det gav nästan 30 procent av distriktskonsulenterna lågt betyg på frågan om arbetsledningen hade den kompetens och tid som krävdes. Samtal vid distriktskonsulentsamlingen hösten 2016 visade på samma sak. Vi kan konstatera att allt för många konsulenter inte har haft lönesamtal eller medarbetarsamtal. På flera håll sköts inte arbetsmiljön på ett tillfredsställande sätt. Det är även svårt att hålla kontinuitet och jämn nivå när arbetsledare byts ut efter årsmöten.

Samtidigt ska sägas att fler än 50 procent av distriktsstyrelserna gav toppbetyg till frågorna om:

- att de har de kunskaper om styrelsearbete som behövs
- att de ser fram emot styrelsemötena
- att konsulenterna drivs av lust och engagemang
- att de ser utvecklingspotential i distriktet

Av distriktskonsulenterna gav fler än 50 procent toppbetyg till frågorna om:

- att distriktskonsulenterna drivs av lust och engagemang
- att de ser en utvecklingspotential i distriktet
- att konsulenterna har den kompetens som krävs för att utveckla arbetet i distriktet

Noterbart är att 40 procent av distriktskonsulenterna gav toppbetyg till frågan om arbetsledning.

Enkäten får ses som en temperaturmätare. Den var inte vetenskapligt formulerad eller utformad vilket en del av de tillfrågade har påpekat.

För att få djupare samtal genomförde förbundsstyrelsen även en turné under hösten 2016 där samtliga distriktsstyrelser besöktes. Besöken bekräftade många av resultaten i enkäten.

Styrelserna menade att det var svårt att värva nya medlemmar, att det i princip inte fanns något systematiskt välkomnande av nya medlemmar och att det var svårt att finna engagemangsformer utanför föreningsformen. Dessutom konstaterades det att distriktsårsmötena inte var stället där diskussionen om den framtida utvecklingen fördes under kreativa mötesformer.

En fråga som också ställdes var hur IOGT-NTO skulle organiseras om organisationen startats idag. Svaret blev att det nog inte skulle se ut som idag och många olika idéer och problem lyftes upp.

Vid Januarikonferensen 2017 samlades alla distriktsstyrelser och distriktskonsulenter för att tillsammans med förbundet resonera om resultatet från höstens informationsinhämtning.

Förbundsstyrelsen introducerade där Expedition 50 genom att beskriva 31 scenarier, idéer tagna från höstens samtal och diskussioner med samtliga distriktsstyrelser.

Några scenarier ogillades på en gång medan andra väckte en nyfikenhet som inte gick att svara varken ja eller nej på utifrån den korta tid som diskussionen pågick.

Förbundsstyrelsen följde upp konferensen genom att kontakta distriktsordförandena och ett antal andra nyckelpersoner. Det var många som vittnade om att svårigheterna består i distriktet och att något behöver göras. Intrycket var tydligt i att det fanns en förväntan på att förbundsstyrelsen nu behöver presentera vad de ser som lösning på den uppkomna situationen.

Vid sitt möte i mars 2017 vägde förbundsstyrelsen ihop alla möten, underlag och intryck som inkommit under den senaste mandatperioden för att forma ett tydligare diskussionsförslag till Expedition 50. Det var tydligt att alla möten och samtal i processen gett många idéer och uppslag som tillsammans kunde bilda en helhet.

Förslaget har också diskuterats vid distriktsårsmöten, sju regionala samlingar för de nyvalda distriktsstyrelserna, i digitala forum likväl som vid digitalt dialogforum för distriktsordförande i maj 2017. Medlemmar har även haft möjlighet att skicka in synpunkter direkt.

Nuläge i IOGT-NTO

I IOGT-NTO görs fantastiska saker och IOGT-NTO betyder oerhört mycket i samhället men också för väldigt många enskilda människor. Vi har tusentals medlemmar som lägger ned ett beundransvärt arbete för IOGT-NTO varje dag. Förbundsstyrelsen är dock inte nöjd med det utan vill att organisationen ska utvecklas och växa. Så är inte läget. Organisationen når idag inte de mål och verksamhetsinriktningar som antagits av kongressen.

Även om vi har värvat mellan 3 000 och 4 000 medlemmar årligen har vi minskat med i princip motsvarande antal. De senaste tio åren har organisationen årligen nettominuskat i medlemsantal. En undersökning bland de som lämnat organisationen visar att de fortsätter vara nyktra. Anledningen till att de lämnar oss är att vi inte varit tillräckligt relevanta för att de ska betala sin medlemsavgift. De nämner att ingen hört av sig från organisationen. Vi har inte skapat någon relation. Detta i kombination med att vi inte har något systematiskt arbete med att nå våra medlemmar är oroande.

Vi har problem med att finna kandidater som vill sitta i alla våra styrelser. Samtidigt kan vi konstatera att vi inte har jämställda styrelser eller styrelser där det finns bred representation från både nya och gamla föreningar, kamratstöd eller andra engagemangsformer. Likadant ser det ut på våra årsmöten. Mycket av arbetet hänger på en eller ett fåtal personer och om de lämnar eller slutar blir verksamheten lidande och direkt sårbar.

Majoriteten av våra medlemmar, 80 procent, deltar inte regelbundet i någon förening. Trots detta är 90 procent av medlemmarna anslutna till någon förening. Samtidigt är föreningarna oftast det huvudsakliga svaret på hur vi vill att våra medlemmar ska engagera sig.

Idag bor halva befolkningen i Stockholms län, Skåne och Västra Götaland. Trots det finns bara 28 procent av våra medlemmar i de fem distrikten inom de områdena. Vi har ett resurssystem som gör att vi inom denna halva del av befolkningen har fem distriktskonsulenter medan övriga halvan av befolkningen har tillgång till 18 distriktskonsulenter.

Vi har också svårt att upprätthålla ett aktivt påverkansarbete gällande både alkohol- och narkotikapolitik inom hela organisationen.

Många av våra kamratstödsverksamheter ropar efter stöd och samlingar men upplever inte att någon ger dem det.

De senaste åren har distrikten som utvecklingsmotor varit i fokus för att nå lokal utveckling. Resurser har kanaliserats dit och i alla fall sedan 2013, då stödet via kongressbeslut ökade med ytterligare två miljoner kronor, har alla distrikt som vill ha en distriktskonsulent haft det även om den inte alltid arbetat heltid med IOGT-NTO. Trots detta har inte målen och verksamhetsinriktningen nåtts.

Det här är en utvecklingsresa som tar hänsyn till hela IOGT-NTO. Det finns några distrikt som fungerar väl, men i samtalen med distriktsstyrelserna framgår att en absolut majoritet har svårt att nå de mål som kongressen satt eller att de inte hinner med det utvecklingsarbete som behöver göras för att stå rustade för framtiden.

Ser vi till helheten kan vi dessutom konstatera att de centrala ekonomiska resurserna inte ökar i den takt som de gjort tidigare. Nivån på utfallet från Miljonlotteriet är för 2017 tillbaka på samma nivå som den var 2006, vilket är ett antal miljoner kronor under det utfall vi varit vana vid under de senaste åren.

Antingen sänker vi målen i Mål och verksamhetsinriktningen eller så ifrågasätter vi hur vi gör idag. Ambitionen måste vara att få fler av våra medlemmar att engagera sig ideellt och utöva

demokratiskt inflytande inom IOGT-NTO. Ambitionen måste vara att vi är en modern, traditionell folkrörelse. Det är dags för ett utvecklingskliv.

Engagemangsformer

Den sexåriga strategi som kongressen antagit är tydlig med att fler och nya engagemangsformer behöver utvecklas och att ett stort ansvar för detta ligger på distrikten.

Föreningar är en grund i sättet vi erbjuder medlemmar engagemang, men vi behöver fler möjligheter för både gamla och nya medlemmar att hitta sitt engagemang. Engagemang ger medlemmar som bidrar till vår utveckling och som också stannar kvar i vårt IOGT-NTO. En del engagemangsformer, som till exempel en prenumeration på Miljonlotteriet, kräver ju heller inte medlemskap.

Exempel på engagemangsformer:

Digitalt – Delta i upprop, diskutera på Facebook eller Twitter, skicka mejl till beslutsfattare, engagera sig i och/eller skapa digitala kampanjer, delta i ett nätverk med fokus på feminism och nykterhet.

Ekonomiskt – Köpa en lott eller ge en gåva eller vara regelbunden givare.

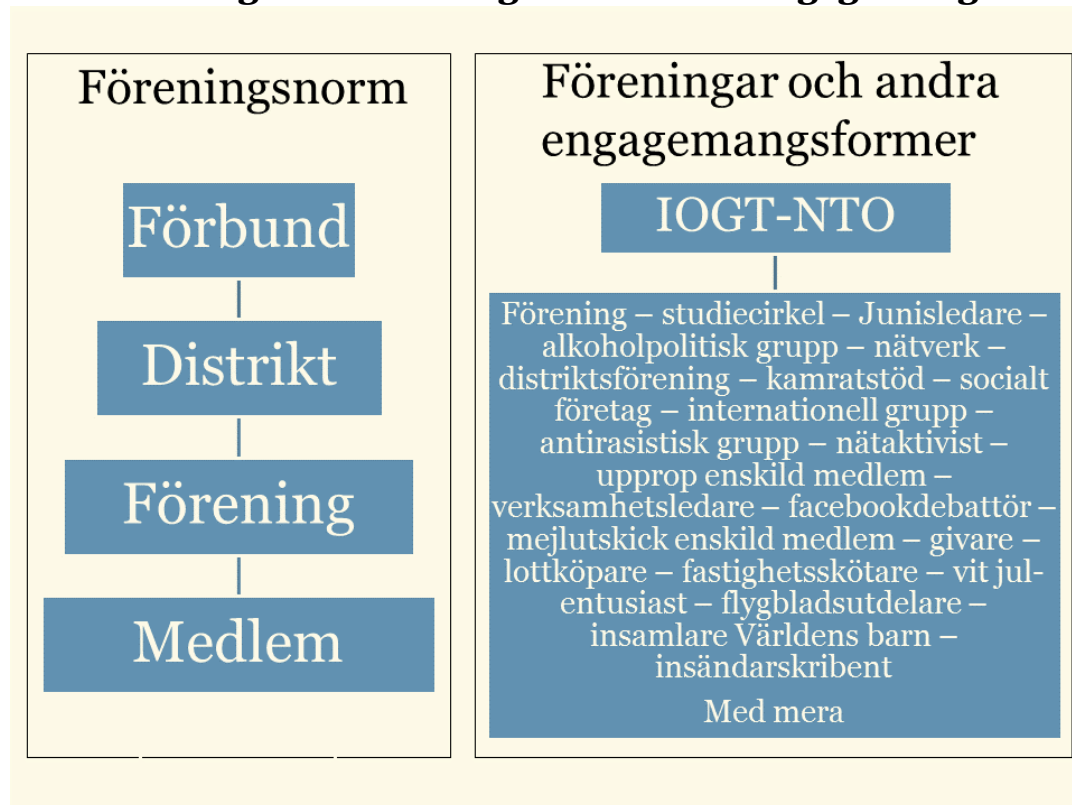
Förtroendeuppdrag – Sitta i en styrelse eller annat utsett hedersuppdrag som exempelvis att sköta om fastigheten eller vara verksamhetsledare.

Lokalt – Delta på föreningsträffar, hålla lokalen öppna för flyktingar, genomföra en studiecirkel, skapa en grupp och musicera ihop, driva ett socialt företag eller kamratstöd.

Medlem – Vara nykter, läsa Accent, påverka genom sitt ställningstagande.

Punktinsatser – Dela ut flygblad för narkotikans offer, vara junisledare på ett sommarläger, blanda drinkar på en festival, samla in pengar till Världens Barn eller ställningstaganden till Vit jul.

Från föreningar till föreningar och andra engagemangsformer

IÖGT-NTO behöver gå från föreningsnorm till engagemangsform där föreningen är en viktig del, men det finns andra engagemangsformer. Föreningslivet ska stimuleras och vi ska också starta nya föreningar. Samtidigt ska en person kunna gå med i IÖGT-NTO och erbjudas sätt att engagera sig som passar just den personen. Det kan vara något av det ovan nämnda eller ett nationellt nätverk inom IÖGT-NTO med en inriktning som passar.

Resursfördelningen

Kongressen gav förbundsstyrelsen i uppdrag att även se över resursfördelningen inom organisationen och i det läsa in hur mycket av de centrala resurserna som kan gå regionalt och lokalt. Det har under ett antal år signalerats att fler ekonomiska resurser behövs regionalt och lokalt för att fullgöra det uppdrag som ligger på distrikten.

Under ett antal år har också resurserna ökat till distrikt men de har varit villkorade på olika sätt. En del handlar om att distrikten behöver göra ansökningar om utvecklingsmedel som bedöms av förbundsstyrelsen, ett annat villkor är att distriktet för att få ett fullt generellt konsulentstöd på 400 000 kr behöver ha antingen minst 800 betalande medlemmar eller öka i medlemsantal. Det innebär att ett distrikt som ökar från 640 till 645 medlemmar får fullt konsulentstöd även om 800 betalande medlemmar inte uppnåtts. Till detta tillkommer 150 kronor per medlem.

Då majoriteten av distrikten de senaste åren inte har ökat i medlemsantal har budgeterade medel blivit över. 150-kronan har inte gått ut i budgeterad omfattning, inte heller fullt konsulentstöd. De pengar som är tänkta att användas lokalt används alltså inte fullt ut.

Samtidigt kan inte allt som vi vill uppnå i Strategi 2016–2021 lösas enbart lokalt. Alkoholpolitiken nationellt, internationella arbetet, metodutveckling, kampanjer, vissa utbildningar, medlemsregister och nya intäktskällor är exempel på områden som ibland görs bäst inom några av våra noder eller på centrala nivån. Vi måste alltså ha en mix när vi fördelar våra resurser.

Det finns en irritation bland ansvariga i distrikten över ansökningsförfarandet och bedömningen av det riktade stödet. Det är frustrerande att inte öka medlemsantal med anställda konsulenter att ta ansvar för. Förslaget till Expedition 50 innebär att ansökningsförfarandet och gränsen för att öka i antalet betalande medlemmar eller att ha minst 800 medlemmar kommer att försvinna. De resurser som är tänkta att användas till verksamhet ute i landet kommer alltid att komma till nytta där.

Förslagen inom Expedition 50

Fler engagemangsformer och fler sätt att engagera medlemmar

- Det skapas föreningar som inte är geografiskt bundna lokalt utan utifrån intresse eller andra gemensamma beröringspunkter.
- Det finns nätverk och andra engagemangsformer med olika intressen som spänner över hela Sverige.
- Mottagandet av nya medlemmar är delat mellan central nivå och föreningar och andra engagemangsformer där den centrala nivån har ett särskilt ansvar att kontakta alla medlemmar, även de som varit med ett tag, för att erbjuda dem att utveckla sitt engagemang i föreningar och andra engagemangsformer. Målet är att engagera dem på olika sätt.
- Regioner har ett ansvar att kontakta medlemmar inom sitt geografiska område för att erbjuda olika saker att aktivera sig inom.

Föreningarna är en bra engagemangsform inom IÖGT-NTO för de som vill engagera sig på det sättet. Idag är det dock enbart 20 procent av medlemmarna som engagerar sig. Vi behöver skapa förutsättningar för att öka engagemanget.

Föreningar och andra engagemangsformer är olika sätt att engagera sig i IOGT-NTO. Det finns nätverk med olika intressen som spänner över hela Sverige. Plattformen för dessa finns centralt men kommer utifrån medlemmarnas initiativ. De är lika lätta att starta som en förening där nätverkens medlemmar har eget inflytande för och över verksamheten. Vi skapar fler möjligheter för nationellt ideellt engagemang genom till exempel nationella arbetsgrupper, kurser eller politiska kampanjer. Folkbildningsfrågor är en viktig del i den verksamhet som medlemmar erbjuds att engagera sig i.

Förbundsstyrelsen vill också se över var föreningar organisatoriskt placeras inom IOGT-NTO. Idag tillhör de ett distrikt även om du som medlem inte bor i det distriktet. Om en förening finns digitalt eller vänder sig till en målgrupp som finns över hela Sverige borde föreningen kunna knytas nationellt. Idag kan du bo i annat land men vara medlem i IOGT-NTO. Dock måste du tillhöra en förening inom Sveriges gränser. Kanske borde det till och med finnas möjlighet att starta en IOGT-NTO-förening i London eller New York? Det viktiga är att engagemanget kan kanaliseras inom IOGT-NTO.

Föreningarna är fortsatt viktiga. Den nya strukturen som kan ge mer effektivt och bättre stöd över hela landet ska stimulera till en bättre utveckling även för våra föreningar.

Många nya medlemmar får idag nästan ingen kontakt med någon företrädare för oss. En undersökning visar att många går ur IOGT-NTO men fortsätter att vara nyktra och tycker att vi gör ett bra arbete. Ett av de vanligaste skälen till att lämna IOGT-NTO är att medlemmen inte fått kontakt från organisationen.

Ett tydligare ansvar för vem som ska kontakta nya medlemmar behövs och i det ingår ett ansvar att alla medlemmar ska få möjligheter att hitta sitt engagemang inom IOGT-NTO, inom såväl föreningar som andra engagemangsformer.

I förslaget har föreningarna och andra engagemangsformer ett delansvar att kontakta sina medlemmar för att engagera dem inom sin verksamhet eller bara ha en relation.

Då en förening eller annan engagemangsform knappast kan ha ansvaret att till sina medlemmar erbjuda andra engagemangsformer utanför sin egen verksamhet behöver någon annan ha det ansvaret. Regionerna kan inte krävas att ta ansvar för att få medlemmarna att gå med i till exempel nationella föreningar och nätverk.

Därför föreslås den centrala nivån ha ett ansvar att kontakta alla medlemmar. Vi vet att 90 procent av våra medlemmar tillhör en förening och enbart 10 procent är direktanslutna till ett distrikt, ändå är det bara 20 procent som går till sin förening. En anledning till frustration hos föreningsstyrelser över att så få av deras medlemmar kommer på träffarna beror antagligen på att de medlemmarna är placerade i en förening vars verksamhet de inte vill delta i. Dessa behöver få en kontakt med erbjudande om annan engagemangsform. Det kan vara antirasistiska nätverket på Facebook, bli månadsgivare eller bli kassör i byggnadsföreningen. Regionerna ska vidare erbjuda sin verksamhet till de medlemmar som finns inom regionen. Det kan se olika ut men exempel på verksamhet är arrangemang och utbildningar av olika slag.

Vi behöver skapa system så att den centrala nivån känner till de föreningar och andra engagemangsformer som finns lokalt och som kan vara lämpliga att erbjuda. Kontakterna kan och ska ske på olika sätt beroende på målgrupp och utveckling av olika kontaktformer.

Kontakten ska inte göras av någon extern telemarketing-byrå. Ett spännande sätt vore att starta ett nätverk med intresserade medlemmar som gillar att prata om IOGT-NTO. Det blir då ännu en ny ideell engagemangsform. Det kan också lösas genom att ge en förening eller en

region i uppdrag att kontakta medlemmarna på något sätt. Det viktiga här är att kontakten blir av så att vi inte tappar tusentals medlemmar årligen.

Anställningar framöver – professionell arbetsledning och mer fokuserade arbetsuppgifter

- Nuvarande funktion med distriktskonsulenter byts ut till en med centralt anställda konsulenter.
- Konsulenternas närvaro i landet fördelas utifrån befolkning och medlemsantal snarare än utifrån dagens distriktsgränser. Vad som ska uppnås utgår från kongressbeslut.
- Regionchefer arbetsleder grupper av anställda som fördelas inom regionen.

Med nuvarande ordning har de allra flesta distrikt en konsulent, men inte alltid på heltid. Dennes uppgifter är generella och många konsulenter upplever att de är väldigt ensamma. Endast en resurs/person per distrikt är sårbart om något händer och personen blir borta från arbetet ett tag eller när medarbetare säger upp sig. Att vara arbetsgivare är ett stort ansvar och arbetsledningen från de ideella förtroendevalda är inte alltid vad den borde, något som både ideella och anställda vittnar om. Det är ett arbetsmiljöproblem som vi har ett ansvar att ta tag i. Vi har samtidigt många ideella arbetsledare som inte är okunniga om arbetsledning, men tid och andra förutsättningar för att göra ett fullgott arbete saknas ibland. Arbetsledningen behöver därför stärkas för att ge trygga anställningar och bra arbetsmiljö.

Central arbetsledning utifrån ett distrikts önskemål finns idag inom några av pilotdistrikten, vilket dessa är nöjda med.

Tanken är att huvuddelen av de anställda konsulenterna ska vara placerade ute i landet på regionsexpeditioner eller andra ställen och inte på kansliet på Stora Essingen. Det finns inte i förslaget angivet exakt hur den fysiska placeringen av konsulenterna ska vara. Det måste utformas i samråd och dialog inom vårt IOGT-NTO.

Tanken är att dagens konsulenter blir av med sin "superhjälteroll" där de förväntas kunna allt. Samtidigt minskar sårbarheten när någon slutar eller är sjuk samtidigt som de anställda kan specialisera sig mer. Det kan handla om värvning, nya grupper, socialt arbete, extern finansiering eller kommunikation. Redan idag nyttjar många distrikt de resurser som hela kansliet utgör genom förbundsjurist, HR, kommunikation, alkoholpolitik, fastigheter, ekonomi, stöd som ligger utanför det stöd som utvecklings- och distriktskonsulenter ger.

Det är regionerna som har ansvaret att bestämma vilken verksamhet som ska göras och var i regionen den ska ske utifrån Mål och verksamhetsinriktningen. Den regionala personalorganisationen har ett ansvar att starta ny verksamhet, värva eller stötta där behov finns. Grupper av medlemmar, föreningar eller andra engagemangsformer som önskar hjälp och stöd ska också få det av den regionala personalorganisationen. Föreningar och andra engagemangsformer bedriver sedan verksamheten vidare. De anställda ska sträva efter att få fler ideella som utför uppgifter och tar ansvar. Vi ska fortsätta att utvecklas som en ideellt arbetande organisation.

Kostnadsmissigt motsvarar detta nuvarande resurs som går till utvecklings- och distriktskonsulenter/distrikt. Nuvarande resurs i form av kostnad för utvecklingskonsulenter, konsulentstöd, generellt och riktat distriktsstöd är idag 23,2 miljoner kronor. Kostnaden i budget 2018 har utgått från att nio utvecklingskonsulenter under 2016, inklusive resor i landet och till kansliet, kostade sju miljoner kronor. Uppräknat på 30 konsulenter inklusive regionchefer skulle 23,2 miljoner kronor räcka.

Videokonferenser kan användas ännu mer för att minska resor i hela landet vilket innebär att samordningskostnaderna inte behöver öka medan samordningsvinsterna lär öka. I förslaget är Engagemangspotten kvar på minst två miljoner kronor då den är ett viktigt stöd för föreningar och andra engagemangsformer att snabbt finna utvecklingspengar. I budgeten finns också anslaget extra omställningspengar till de nya regionernas verksamhet.

Ingen 800-gräns för betalande medlemmar behöver uppnås och inga ansökningar behöver göras i fortsättningen då konsulenterna är centralt anställda. I stället kan konsulenterna ägna tid åt att söka externa pengar på olika sätt som möjliggör fler anställda och ännu mer verksamhet framöver.

Systemet idag gör att vi har fem konsulenter som arbetar med halva Sveriges befolkning och 18 som arbetar med den andra halvan. I detta system jämnas det ut utifrån både befolkning och medlemsantal i stället för som nu främst via en distriktsgräns.

Vad händer då med övriga anställda i distriktet i nuläget? Detta är inte klart ännu utan behöver utredas mer. Förbundsstyrelsen ser även möjligheter att involvera övriga rörelsen i systemet för att möjliggöra fler anställda inom mindre geografiska områden. Ytterligare en framtida möjlighet är att flytta ut medarbetare och funktioner från centrala kansliet till regionsexpeditioner. I ett första steg handlar det dock om att börja med distrikts- och utvecklingskonsulenter.

Med den nya organisationen tillkommer ett uppdrag för de anställda att finna nya pengar i form av bidrag, projekt eller annat som möjliggör för organisationen att bland annat anställa fler eller göra betydligt mer verksamhet. Med möjligheten att samordna oss med rörelsens övriga anställda och även IOGT-NTO:s övriga anställda på distrikts- och föreningsnivå kan vi få en ännu mer slagkraftig personalorganisation. Erfarenheten från det stöd IOGT-NTO ger och samarbete som görs med övriga rörelsen vad gäller IT, vaktmästeri, fastighet, ekonomi- och lönehantering, det internationella arbetet, Vit jul, insamlingsverksamheten och Miljonlotteriet är positiv.

Avlastande administrativt stöd för att frigöra tid för engagemang

- Alla regioner avlastas i framtiden administrativt på något sätt. Utöver nuvarande form med medlemsservice avlastas regionerna även i ekonomi, IT, telefoni och annan administration som i stället ligger hos den centrala nivån att lösa.
- Strategi för fastighetsförvärv och försäljning bestäms tillsammans inom Vårt IOGT-NTO och hanteras sedan av Våra Gärdar eller liknande.
- Fastigheter som ligger på strategiska orter framtagna inom vårt IOGT-NTO kan förvaltas centralt.

Enligt den studie vi gjorde inför förra kongressen när förslaget om pilotdistrikten togs, vill förtroendevalda mest ägna sin tid åt att utveckla engagemanget, inte åt att administrera eller hantera problem som uppstår kring exempelvis fastigheter. Fler administrativa funktioner borde kunna lyftas bort även om det politiska ansvaret i vissa fall är kvar.

Här finns goda erfarenheter från pilotdistrikten gällande ekonomi- och lönehantering. Inför utredningen om pilotdistrikten till förra kongressen genomfördes ett rådslag med distrikten.

Kostnad för avlastande administration avseende bokföring och löner beräknas till cirka 500 000 kr och återfinns i förslaget till rambudget.

Angående fastighetsfrågorna fastställer förbundsstyrelsen utifrån nuvarande ordning en fastighetsstrategi. Den genomförs i förslaget i samarbete mellan förbundsstyrelse och regionstyrelserna.

Förvaltning av fastigheter kan absolut vara ett engagemang, men upplevs ofta som mycket betungande. I så fall kan förvaltning ske på annat sätt åtminstone vid strategiskt viktiga orter. Exakt hur är ännu inte klart utan det viktiga är att det finns en vilja att gå i den riktningen.

Finansiering av avlastande förvaltning avseende fastighetsfrågorna finns till viss del i förslaget till rambudget. Dock behöver det ses över än mer och förvaltning av fastigheter behöver på sikt vara självfinansierat.

Demokrati för en modern, traditionell folkrörelse – regional förtroendemannastruktur

- IOGT-NTO består av 6–8 regioner i stället för 23 distrikt.
- Uppdraget för regionernas styrelser är bland annat följande: bestämma var lokal verksamhet strategiskt ska utvecklas och stödjas, följa upp genomförd verksamhet, bedriva alkoholpolitik gentemot landsting/region, skapa geografiska mötesplatser och bedriva vissa utbildningar samt vissa regionala/länsvisa projekt samt vara demokratisk medspelare och motvikt till förbundsstyrelsen i organisationens utveckling.

Distrikten ser idag väldigt olika ut. Det finns ett antal starka distrikt men vi har relativt många distrikt med få resurser, få medlemmar och få verksamheter. Större resurser som ska användas lokalt är svårt att uppbåda givet att hela Strategi 2016–2021 ska genomföras och att vissa funktioner inte görs bäst lokalt.

6–8 regioner i stället för 23 distrikt skulle ge en stark organisation ute i landet med mer resurser både i att nyttja anställdas kapacitet, pengar, offentligt finansierade större projekt, fler ideella, större underlag för utbildningar etc. Det skulle bli en demokratisk medspelare och motvikt till förbundsstyrelsen där frågor som rör hela IOGT-NTO mer regelbundet kunde stämmas av. Vår uppfattning är att centraliseringen av IOGT-NTO skulle minska. Idag upplevs tyngdpunkten på Stora Essingen av somliga som alltför stor. Regionsstrukturen skulle jämna ut det, inte minst på längre sikt när regionerna kan utvecklas än mer.

En viktig uppgift för regionerna blir att bestämma var verksamhet ska utvecklas eller stödjas. Detta ska sedan verkställas av den regionala personalorganisationen, i första hand genom att få fler ideella att engagera sig vare sig det gäller värvning eller att starta nya föreningar eller andra engagemangsformer.

Samordningsbehov i mindre enheter än region kan finnas framöver, såväl geografiskt som områdesmässigt. Däremot kanske inte alltid distriktsgränsen är den mest optimala för flexibel samordning framöver. En lösning kan vara att mer frekvent nyttja indelning i kretsar och stadgarna för dessa. På så sätt blir det fler mindre geografiska enheter med större närhet.

IOGT-NTO har en tradition av att ha sina egna distriktsindelningar. Förbundsstyrelsens bedömning är att IOGT-NTO bör fortsätta gå sin egen väg och ha de regionindelningar som passar ändamålet. En lämplig väg är att befintliga distrikt sammanslås till regioner. Exakt hur detta ska göras behöver ske i tät dialog med nuvarande distrikt.

Demokrati för en modern, traditionell folkrörelse – nya demokratiformer

- Alla medlemmar har rösträtt på regionsårsmöten
- Utredda den demokratiska representationen på kongressen
- Utredda om förtroendeuppdrag på alla nivåer skulle kunna vara tidsbegränsade.

Flera distrikt vittnar om att det är svårt att finna engagerade och kompetenta medlemmar för de olika styrelseuppdragen. Distriktsårsmötena är inte det ställe som idag generellt sett upplevs som lustfyllt och kreativt med spännande debatter. Vi behöver finna fler sätt att utöva det demokratiska inflytandet på, än det sätt som är nu.

Direkt demokrati testades i vissa pilotdistrikt under distriktsårsmötena våren 2017 med gott resultat. Det var fler medlemmar jämfört med de senaste åren som kom till distriktsårsmötena. Kufförsök är alltid en risk och fullt möjlig i föreningar idag men sker dock väldigt sällan. Alla demokratiska ordningar eller system har sina utmaningar, både representativ och direkt demokrati, men förbundsstyrelsen ser att fördelarna med direkt demokrati för distriktsårsmötena överväger. Analysen efter enkäten och turnén visade att distriktsårsmötena behöver få fler personer med olika bakgrund inom organisationen att forma den framtida utvecklingen.

Kanske borde det även vara direkt demokrati på kongressen? Eller skulle fler enheter än regioner kunna ha rösträtt via till exempel engagemangsgrupper? En engagemangsgrupp skulle exempelvis kunna vara den sociala verksamheten, ett nätverk av nyanlända medlemmar, personer med intresse för alkohollagen, studenter eller läkare. Exempel på förbund som infört andra engagemangsenheter med rösträtt än geografi är Neuroförbundet. Där finns vissa diagnoser som bättre kan organiseras i riksföreningar än via distrikt och lokalföreningar. Dessa riksföreningar har ett ombud vardera på sina kongresser medan distriktet har två grundombud och sedan likt oss fyller på utifrån medlemsantal. Skulle IOGT-NTO förändras om andra enheter än geografi fick komma till tals representativt på kongressen? Förbundsstyrelsens bedömning är att detta vore intressant att titta närmare på innan beslut fattas.

Ytterligare en idé värd att titta närmare på är om det verkligen är närvaro på årsmöte som är avgörande för om man får rösta fram sitt ombud på kongressen. Vissa organisationer löser detta i en annan process så att alla medlemmar, vare sig de närvarar på årsmöte eller ej, har möjlighet att rösta på de ombud de vill ska företräda dem.

Vid tidigare kongresser har det funnits motioner om att införa tidsbegränsade styrelseuppdrag. Kanske kan vi införa tidsbegränsning för förtroendeuppdrag? Det kan handla om att man max får sitta ett visst antal mandatperioder i en styrelse eller att man enbart får vara till exempel sekreterare eller kassör en begränsad tid innan man får kandidera till annat uppdrag inom den styrelsen. Denna fråga menar förbundsstyrelsen vore intressant att titta närmare på.

Slutord

IOGT-NTO:s förbundsstyrelse gör bedömningen att det krävs ett stort omtag i organisationens uppbyggnad för att skapa bättre förutsättningar för att vi ska kunna växa och bättre uppnå våra mål. Några delar vet styrelsen att det redan idag finns en efterfrågan på och en samsyn kring, medan andra kräver mer utredning och vidare tankearbete.

Vi har försökt göra en avvägning i hur snabbt arbetet ska gå kontra att få så många som möjligt att vara delaktiga och vi är medvetna om att tempo och delaktighet inte alltid kan kombineras perfekt. Förslaget grundar sig i idéer från hela landet och vi har tagit intryck av de synpunkter som kommit in under arbetets gång. Vi har inte alltid varit ense om i förbundsstyrelsen om hur snabbt vi ska gå framåt men vi är helt eniga bakom förslagen.

Förslagen är dock långt ifrån klara. Det är en öppen process som pågår och stora delar återstår att utforma mer exakt. Vi lägger fram förslaget för kongressen med förhoppningen om att vi kan enas om en ny och framgångsrik riktning.

Ärende 47

Förbundsstyrelsens förslag nr 2

IOGT-NTO:s Mål och verksamhetsinriktning 2018–2019

Förslag på Mål och verksamhetsinriktning 2018–2019 avser mellanperioden i strategi 2016–2021. Förslaget innehåller färre antal mål jämfört med Mål och verksamhetsinriktningen 2016–2017 och i förslaget finns det enbart ett mål under respektive strategiområde samt två förutsättningsmål.

Förbundsstyrelsens syfte med färre mål är att det tydliggör vad som är viktigt och att det blir lättare att genomföra och följa upp de uppsatta målen för att gemensamt i organisationen uppnå målen i den kommande Mål och verksamhetsinriktningen. Med färre mål anser förbundsstyrelsen även att det blir lättare att samla organisationen.

De tidigare målen som var mer av metodkarraktär finns nu med i verksamhetsinriktningen.

Processen med att ta fram förslaget på Mål och verksamhetsinriktningen påbörjades 2016 och förbundsstyrelsen utsåg en utvecklingsgrupp som har förankrat arbetet vid bland annat digitala dialogkonferenser med distriktsordförandena, de 23 dialogcaféer som genomförts runt om i landet, på konferens med våra noder samt tillsammans med distriktsstyrelserna i samband med Januarikonferensen.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att fastställa framlagt förslag till Mål och verksamhetsinriktning 2018–2019.

IOGT-NTO:s Mål och verksamhetsinriktning 2018–2019

Ideologisk ram

IOGT-NTO:s arbete utgår alltid från IOGT-NTO-rörelsens grundsatser. Grundsatserna slår fast att IOGT-NTO-rörelsen är en del av en världsomspännande folk- och bildningsrörelse som bygger på principen om alla människors lika värde och rättigheter, utan åtskillnad av något slag. Inom IOGT-NTO-rörelsen samlas människor som tagit ställning för personlig nykterhet och som delar viljan att tillsammans verka för bättre levnadsvillkor för alla människor på demokratisk grund.

IOGT-NTO:s vision och uppdrag

IOGT-NTO:s vision är ett samhälle, en värld, där alkohol och andra droger inte hindrar människor att leva ett fritt och rikt liv.

IOGT-NTO ser det som sitt uppdrag att göra samhället nyktrare genom att samla alla som vill utmana alkoholnormen och påverka alkoholpolitiken – i Sverige och i världen. Vi erbjuder nykter gemenskap som stärker och utvecklar människor.

Dokumentets ställning

IOGT-NTO:s verksamhet utgår från medlemmarnas vilja. IOGT-NTO:s strategi 2016–2021 är beslutad av kongressen 2015 och sätter den strategiska inriktningen för hela organisationen fram till 2021.

Strategin konkretiseras och kompletteras med mål på kortare sikt i denna Mål och verksamhetsinriktning för den närmaste kongressperioden. Mål och verksamhetsinriktningen bryts därefter ner till ett- eller tvååriga konkreta verksamhetsplaner av förbundsstyrelsen, distrikts- och föreningsårsmötet.

IOGT-NTO är en modern, traditionell folkrörelse som erbjuder nykter gemenskap

IOGT-NTO

- startar minst 50 engagemangsformer varje år.

IOGT-NTO är en bred folkrörelse vars verksamhet skapar en utvecklande och trygg miljö att växa i för alla våra medlemmar. Vårt demokratiska arbetssätt möjliggör mötesplatser där medlemmar träffas, utbyter åsikter och idéer och tillsammans utformar sitt IOGT-NTO som präglas av öppenhet och mångfald.

Under perioden implementeras kännetecknen för en modern, traditionell folkrörelse med fokus på det moderna. IOGT-NTO ska vara en plattform för många olika typer av engagemang och vi behöver närma oss nya former för engagemang på ett innovativt och nyfikat sätt.

IOGT-NTO bedriver omfattande social verksamhet som utgör gemenskap för dem som har erfarenhet av eget eller andras beroende. Verksamheten bedrivs för, med och av deltagarna själva. För att utveckla denna verksamhet behövs goda relationer med andra organisationer som arbetar med beroendefrågor.

Samhällsutvecklingen visar att IOGT-NTO även måste öka engagemanget inom demokratifrågor och folkbildning. IOGT-NTO arbetar mot rasism och för en solidarisk samhällsutveckling med ett globalt perspektiv. I arbetet kan IOGT-NTO samverka med andra organisationer och samhällskrafter som delar vår syn på dessa frågor.

Föreningar är en viktig del av vår organisationsstruktur och deras verksamhet engagerar allt fler medlemmar och bedriver också öppen verksamhet som lockar en bredare allmänhet. Dessutom startas verksamhet genom andra engagemangsformer, oftast på regional nivå eller oberoende av geografi.

Engagemangsformer inom IOGT-NTO kan se olika ut. Det kan till exempel vara föreningar, nätverk, kamratstödsverksamheter, sociala företag eller digitala aktivistgrupper.

Inom IOGT-NTO finns möjlighet att prova på varierande uppdrag och olika ansvarsområden i syfte att utvecklas som människa. Förtroendevalda och verksamhetsledare är resurser för att utveckla och stärka IOGT-NTO som organisation. Hos oss ska alla få plats, exempelvis fortsätter vårt interna arbete mot diskriminering.

Våra lokaler är tydligt profilerade, modernt utrustade och välkomnande – såväl för våra medlemmar som för andra grupper av människor som söker alkoholfria mötesplatser.

IOGT-NTO utmanar alkoholnormen

IOGT-NTO

- bidrar till att fler vuxna ifrågasätter och utmanar alkoholnormen.

Vi utgör en alkoholfri zon – fri från alkoholnormen. IOGT-NTO som idé och rörelse existerar för att uppnå detta. Genom vår ideologi och verksamhet, samt genom att stå upp för vårt nyktra ställningstagande, inspirerar vi andra till ett nyktert liv.

Genom kampanjer och utåtriktad verksamhet får vi människor att reflektera över sin egen och andras alkoholkonsumtion. Detta är särskilt viktigt under högtider då normerna är starka. Vit jul-kampanjen är ett prioriterat arbete under året som engagerar många medlemmar och många bland allmänheten. Här har vi också ett uppdrag i att erbjuda nykter gemenskap under juldagarna.

Alkoholnormen som begrepp är relativt nytt och behöver fortsatt etablering i samhällsdebatten. Fler aktörer borde tala om och problematisera kring alkoholnormen och internt har vi ett idéarbete att utföra. IOGT-NTO behöver föra ett ideologiskt samtal kopplat till alkoholnormen och bli bättre på att arbeta normkritiskt överlag. Alkoholnormen behöver utmanas vid många tillfällen där alkoholen ofta ses som normen.

Många IOGT-NTO-föreningar tycker om kulturupplevelser och fester, något som vi gärna bjuder in andra till. Genom att lära känna nykterister lär sig personer att umgås nyktert.

IOGT-NTO driver en politik för ett nyktrare samhälle

IOGT-NTO

- bidrar till att priset på alkohol höjs, tillgängligheten begränsas och alkoholreklam förbjuds.

Vårt påverkansarbete utgår från folkrörelsens grundidé: de många ideella krafterna runt om i landet utgör en kollektiv förändringskraft. IOGT-NTO samlar och samverkar med alla som delar vår analys och som vill arbeta för ett nyktrare Sverige. IOGT-NTO påverkar fler aktörer utanför nykterhetsrörelsen så att de bidrar till en restriktiv politik. Vi är engagerade, pålästa och seriösa. Under perioden fortsätter det viktiga arbetet för att höja skatten på alkohol och för att driva igenom ett förbud mot alkoholreklam.

Alkoholpolitiken har en europeisk dimension som kräver närvaro i Bryssel och samverkan med andra organisationer för att få genomslag för en restriktiv alkoholpolitik i EU. På global nivå arbetar vi med våra syster- och partnerorganisationer bland annat genom att stärka deras påverkansarbete. Alkoholtillverkning, försäljning och marknadsföring måste lagmässigt regleras i alla länder. Frågan om alkohol som utvecklingshinder måste bäras av fler organisationer och institutioner än IOGT-NTO.

Vi arbetar aktivt för en restriktiv narkotikapolitik. På lokal, nationell och global nivå samverkar vi med andra organisationer som driver narkotikafrågan. En restriktiv alkoholpolitik är också viktig för att minska narkotikaberoende.

IOGT-NTO:s förutsättningar för att förverkliga Mål och verksamhetsinriktningen 2018–2019

IOGT-NTO

- ökar årligen i medlemsantal,
- utbildar fler i ledarskap och ideologi.

Målsättningen är att öka stadigt i medlemsantal varje år. Detta kräver målmedvetenhet från och samverkan mellan alla nivåer i organisationen. Det behövs också att föreningar i större utsträckning ordnar egna värvertillfällen. IOGT-NTO ska öka sin närvaro särskilt i storstäderna med mer föreningsverksamhet, andra engagemangsformer och nya sätt att hitta engagerade. IOGT-NTO behöver fler medlemmar som ideellt lägger tid på att arbeta för organisationens mål.

Ledarskap och ideologi är två fokusområden inom det kunskapslyft som pågår under strategiperioden. Förtroendevalda och verksamhetsledare skapar förutsättningar för ideellt engagemang och säkerställer att våra resurser används på bästa sätt för att kunna uppnå IOGT-NTO:s mål. Tillsammans med våra folkhögskolor vill vi ge våra förtroendevalda och verksamhetsledare de bästa förutsättningarna att förverkliga medlemmarnas ambitioner.

IOGT-NTO behöver bli bättre på att möta varje individs engagemang och aktivt arbeta mot diskriminerande strukturer inom vår egen verksamhet. Att erkänna att det finns problem inom vår organisation är ett sätt att förändra och förbättra oss. I detta arbete behövs ideologiskt förankrade ledare som vill driva ett utvecklingsarbete inom organisationen.

Många tycker att IOGT-NTO-rörelsen bedriver en värdefull verksamhet och driver alkohol- och narkotikapolitiken åt rätt håll. För alla dem som vill stötta oss men som ännu inte är redo att bli medlemmar etableras nu en omfattande insamlingsverksamhet för att finansiera verksamhet och för att kanalisera givarnas engagemang.

Ärende 50

Förbundsstyrelsens förslag nr 3

Medlemsavgift och aviseringsperiod

Medlemsavgiften är från och med kongressen 2011 150 kronor per medlem. Första årets avgift är 50 kronor, vilket beslutades av kongressen 2007.

För de medlemmar som vill bidra i högre utsträckning ekonomiskt till organisationen finns möjligheten att i samband med betalningen av medlemsavgiften ge en autogirogåva. På så sätt kan medlemsavgiften behållas på nuvarande låga nivå.

Om man blir medlem under perioden september till december så gäller första medlemsavgiften (50 kr) hela kommande år en så kallad höstrabatt.

Medlemsavgiften för befintliga medlemmar aviseras under januarimånad med ett sista betaldatum 30 dagar senare.

Bland befintliga medlemmar finns det en viss kritik mot rabatterade medlemsavgifter. Både när det gäller avgiftsnivå under första året och den rabatt som uppstår om man blir medlem under perioden september till december.

Nya medlemmar finner det ologiskt när de får information om att det kostar 50 kr första året när de till exempel blir medlemmar i augusti men trots det, får en ny avisering på medlemsavgift på 150 kr endast 4–5 månader senare. Detta har i vissa fall lett till att värvarer som värvar under augusti väntar med att skicka in ansökningar senare för att de ska falla under rabattperioden.

Vi har tidigare haft löpande fakturaavisering där inträdesdatum har styrt aviseringen. När någon blev medlem så skedde aviseringen från det datumet och ett år framåt.

Förbundsstyrelsen föreslår att återinföra löpande avisering för att få det mer logiskt samtidigt som "höst"-rabatten för nya medlemmar inte behöver finnas kvar då deras första medlemsavgift gäller ett helt år.

Fördelarna med systemet är att arbetsbelastningen blir jämnare med efterföljande medlemsrespons på dessa, samt mer aktuell och uppdaterad information via medlemsavin.

Statistiskt blir inte detta någon skillnad och nuvarande medlemsregister klara av en löpande avisering.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

- att återinföra löpande avisering av medlemsavgift från och med 2018,
- att avisering inte ska ske för betalning under januari månad,
- att för 2018 och 2019 behålla nuvarande medlemsavgift, det vill säga 150 kronor per medlem,
- att första årets avgift fortsätter att vara 50 kronor,
- att UNF-medlem som under 2018 och 2019 uppnår 26 års ålder, betalar 50 kronor i medlemsavgift till IOGT-NTO första året.

Ärende 53

Förbundsstyrelsens förslag nr 4

Rambudget för 2018–2019

I bilaga återfinns rambudget för 2018–2019 med kommentarer.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att fastställa rambudget för åren 2018–2019.

Rambudget 2018–2019

Bakgrund

Förslag till budget för åren 2018–2019 har en något annorlunda uppläggning och struktur jämfört med förra kongressen.

Budgeten är i grunden en beräkning, eller uppskattning, av förbundets intäkter och kostnader. Detta innebär en viss osäkerhet när det gäller utfallet av såväl intäkter som kostnader. Desto fler detaljer desto större osäkerhet. Detaljer ger heller inte en särskilt överskådlig bild när kongressen ska fatta beslut.

I jämförelse med tidigare budgetar som kongressen har haft att ta ställning till är denna budget betydligt snålare tilltagen. Orsaken till detta är i huvudsak att lotterimarknaden står inför stora förändringar samtidigt som lotteriets investeringsbehov i nya och befintliga produkter bedöms som stort. Det är inte läge att räkna med ökande lotteriöverskott. Miljonlotteriets prognoser för kongressperioden är betydligt lägre än tidigare utfall. Detta medför att även kostnadssidan måste fortsätta att anpassas till de lägre intäkterna. Att notera är att flertalet kostnadsposter inte har budgeterats högre för 2018 än för 2016 trots beräknade löneökningar och ökande andel sålda tjänster, arbetet med besparingar fortsätter alltså 2018–2019.

Mellan kongresserna är det förbundsstyrelsens ansvar att vidta åtgärder om intäkter eller kostnader drastiskt förändras, därför fastställer styrelsen varje höst en korrigerad budget för nästkommande verksamhetsår som grundar sig på den av kongressen antagna rambudgeten, men som är mera uppdaterad och detaljerad.

I beskrivningen av rambudgeten lämnas en redovisning över vilka intäkter och kostnader som ryms bakom varje budgetpost.

Förklaringar till posterna i rambudgeten

Intäkter

Medlemsavgifter

Beräknade intäkter från medlemsavgifter från betalande medlemmar. Avgifterna som är förslagna är 150 kronor för fullt betalande och 50 kronor i inträdesavgift för nya medlemmar. Målet är att organisationen ska nettoöka sitt medlemstal.

Lotterier, netto

Beräknat överskott från Miljonlotteriet. Förbundsstyrelsen räknar, med tanke på de snabba förändringarna på spelmarknaden och det stora investeringsbehov som finns inom Miljonlotteriet att överskotten under kommande kongressperiod kommer att ligga konstant på denna nivå. Detta betyder en minskning mot de senaste årens överskott.

Miljonlotteriet, avkastning

Avkastningen avser genom åren satsat kapital.

Lotterifastigheten

Avser hyresintäkter från Lotterifastigheten.

Bidrag

Statsbidrag från Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten samt bidrag från stiftelser och fonder. Styrelsen ser inga tecken på några höjningar av bidragen från det

allmännas sida. Under 2016 erhöles riktade bidrag för verksamhet med flyktingar. Dessa typer av bidrag bedöms inte finnas under kommande kongressperiod.

Hyresintäkter

Hyresintäkterna kommer från de externa hyresgästerna i kanslifastigheten.

Sålda tjänster

Avser sålda tjänster av IT, vaktmästeri, växel/reception och ekonomitjänster, medlemsservice främst till IOGT-NTO-rörelsens övriga förbund, IOGT-NTO-rörelsen ideell förening samt till Stiftelsen IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut och IOGT International samt även noder som så önskar.

Insamling m.m.

Insamlingen sker i huvudsak genom IOGT-NTO-rörelsen ideell förening som förväntas lämna verksamhetsstöd till IOGT-NTO men också andra typer av gåvor bland annat från GodFond och Aktieansvar men också från privatpersoner som t.ex. lämnar testamenten.

Kostnader

IOGT-NTO:s aktiviteter och samverkan

Avser kostnader för det arbete som genomförs inom Kommunikation- och påverkansområdet, insamling och den del av den internationella verksamheten som finansieras av IOGT-NTO eller säljs till IOGT-NTO rörelsen ideella förening. I denna post återfinns även kostnader för Internationell samverkan med framförallt IOGT International men också andra IOGT organisationer främst i Norden. Den del av den internationella verksamheten som finansieras med biståndsmedel bedrivs inom ramen för IOGT-NTO-rörelsen ideella förening och redovisas inte i IOGT-NTO:s budget.

Därutöver återfinns generellt och riktat stöd till folkhögskolorna liksom avgifter till samarbetsorgan under denna rubrik.

Regionalt och lokalt stöd (Expedition 50)

I denna post återfinns regional personalorganisation med 23,2 mkr i enlighet med förslagen som är kopplade till Expedition 50. Expedition 50 medför, utifrån den förändrade ansvarsfördelningen också en förändrad resursfördelningsmodell. För att säkerställa de regionala behoven av verksamhetsmedel budgeteras för den kommande kongressperioden ett omställningsstöd som uppgår till 2,5 Mkr per år. Vidare återfinns under denna budgetpost lokalt projektstöd på samma nivå som tidigare (2 mkr), engagemangsarbete, medlemsvärvning och utbildning liksom direkta medlemskostnader såsom medlemsservice och medlemstidning. Andra delar som ryms i denna budgetpost är stöd till samlingslokalverksamhet, anslag ur samlingslokalfonden och finansiering av avlastande basadministration gentemot distrikten/regioner återfinns under det regionala- och lokala stödet.

Styrelse och kongress

Av kongressen fastställda styrelsearvoden, sammanträdeskostnader, resekostnader vid möten med distrikten samt arbetsgrupper m.m.

Kongresskostnader för såväl en extrakongress 2018 som ordinarie kongress 2019.

Stab, service och fastigheter

Under Stab finns kostnader för kansliledning, personalfunktion, styrelseadministration, juridik samt forskning och utveckling. Under service återfinns funktionerna IT-stöd, vaktmästeri, reception samt ekonomifunktionen. Kansli- och lotterifastighetens bruttokostnader. Nettokostnaderna är dock betydligt lägre då intäkter avseende externt sålda tjänster från service och ekonomi återfinns under intäkter sålda tjänster. Även externa hyresintäkter i kanslifastigheten och hyresintäkter från lotterifastigheten båda redovisade som intäkter gör att nettokostnaden för denna kostnadsrubrik är avsevärt lägre.

Avskrivningar

Avser avskrivningar på förbundets inventarier och fastigheter.

Finansiellt netto

Ränteintäkter består av bankräntor, utdelningar samt låneräntor. Räntekostnaderna består i huvudsak av räntor till UNF och Junis samt för deponerade medel från lokalföreningar.

Bokslutsdispositioner

Avsättningar

Under 2018 avsätts hälften av den förväntade kostnaden för kongressen 2019 (0,7mkr)

Upplösningar

Avser upplösningar med 2,5 mkr för år 2018 respektive 2019 för att finansiera det omställningsstöd som återfinns under Regionalt- och lokalt stöd. Vidare löser vi, år 2019, upp 0,7 mkr för att möta kostnaderna för 2019 års kongress

Årets resultat

För år 2018 visar budgeten ett underskott. Orsakerna är bland annat att intäkterna från lotteriet bedöms lämna ett mindre överskott än de senaste åren och att övrig finansiering såsom insamling, är under uppbyggnad och ännu inte kan kompensera detta intäktsbortfall. Underskotten balanseras nu mot fritt eget kapital.

För år 2019 budgeteras för ett mindre underskott. Förbättringen beror i huvudsak på något förbättrade insamlingsresultat, ökade sålda tjänster och ökade hyresintäkter men också på lägre kostande för IOGT-NTOs aktiviteter och Stab, service och fastigheter.

Kostnadernas fördelning

Den reviderade budgeten för 2017 innehåller 180 budgetposter. Varje budgetpost har analyserats med avseende på vilka mål i strategiplanen som förväntas uppfyllas. I den mån en budgetpost förväntas uppfylla flera mål har en fördelning av budgetposten skett till respektive strategimål utifrån hur stor del av budgetposten som bedöms användas för att uppfylla respektive strategimål. På så sätt har vi kunnat skapa en modell som både beskriver hur kostnaderna fördelas på respektive strategiområde och, eftersom den är uppbyggd på så många budgetposter, även möjlighet att stämma av och följa upp utfallet.

Parallellt har budgetposterna även analyserats med avseende på för vilken nivå, lokalt/regionalt/nationellt/internationellt, som aktiviteterna i respektive budgetpost direkt eller indirekt syftar till att stödja och/eller utveckla.

Till skillnad från den gängse ekonomiska planering och uppföljning som i huvudsak har fördelats på förbundskansliets organisatoriska enheter som t.ex. Engagemangsavdelning, kommunikations- och påverkansavdelning, Administrativa avdelningen, får analysen ett annat djup. Resultatet ligger i linje med tidigare bedömningar, uppskattningar och beräkningar men resultatet är mer genomarbetat än tidigare och det är förbundsstyrelsens ambition att denna typ av analyser, efter att ha utvecklats ytterligare, ska kunna ligga till grund för framtida planering och prioritering.

Resultatet visar att IOGT-NTOs totala kostnader fördelas på respektive strategiområdet enligt tabellen nedan. Bedömningen är att kostnadsfördelningen är rimlig och korrekt utifrån gällande strategi och bör vara liknande även under åren 2018–2019.

IOGT-NTO OMRÅDEN	Budget 2017 kkr	Andel
TOTALT		
Modern, traditionell folkrörelse som erbjuder nykter gemenskap	18 290	20%
Utmanar alkoholnormen	11 783	13%
Politik för ett nyktrare samhälle	24 808	27%
Förutsättningar för att förverkliga strategin	31 589	34%
	0	0%
Direkta kostnader för tjänster som säljs externt	5 215	6%
Övrigt	0	0%
TOTALT	91 684	100%

När det gäller på vilken nivå i organisationen som är målgrupp för insatserna ser resultatet ut enligt nedanstående tabell. Vid analys ska man ta i beaktande att IOGT-NTO beräknas sälja tjänster för knappt 13 Mkr. I huvudsak säljs dessa tjänster till självkostnadspris och kostnaderna för att få dessa intäkter grupperas här i huvudsak till nivån nationellt. Skulle man rensa för alla sålda tjänster skulle således den nationella nivån minska ner mot 14 mkr eller gå från 30 procent till 18 procent.

IOGT-NTO NIVÅER	Budget 2017 kkkr	Andel
TOTALT		
Lokalt	26 118	28%
Regionalt	27 436	30%
Nationellt	27 100	30%
Internationellt	11 030	12%
TOTALT	91 684	100%

Rambudget 2018-2019

Budget (KKr)	2016 Utfall	2017 Korr	Budget 2018	Budget 2019
Förbundets intäkter				
Medlemsavgifter	3130	3450	3450	3450
Lotterier, netto	61028	56000	56000	56000
Miljonlotteriet avkastning	8000	8000	8000	8000
Lotterifastigheten	2630	3700	3750	3800
Bidrag	6888	4805	5000	5000
Hysesintäkter	4776	4800	5000	5050
Sålda tjänster	12110	12973	13000	13500
Insamling mm	2689	1810	2000	2200
	101 251	95 538	96 200	97 000
Förbundets kostnader				
IOGT-NTO:s aktiviteter och samverkan	-27 707	-29 403	-29 200	-29 000
Regionalt- och lokalt stöd (Expedition 50)	-42 346	-44 708	-46 550	-47 100
Styrelse och kongress	-3 536	-5 210	-4 070	-5 050
Stab, service och fastigheter	-17 370	-21 687	-20 700	-20 650
	-90 959	-101 008	-100 520	-101 800
Verksamhetens resultat	10 292	-5 470	-4 320	-4 800
Avskrivningar	-1 578	-1 770	-1 770	-1 770
Finansiellt netto	3 638	1 670	2 950	3 150
Bokslutsdispositioner	-10 500	5 570	1 800	3 200
ÅRETS RESULTAT	1 852	0	-1 340	-220

Beräkningsgrund för rambudget 2018-2019

Budget (KKr)	Utfall 2016	Korr. budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Förbundets intäkter				
Medlemsavgifter	3 130	3 450	3 450	3 450
Lotterier, netto	61 028	56 000	56 000	56 000
Miljonlotteriet avkastning	8 000	8 000	8 000	8 000
Lotterifastigheten	2 630	3 700	3 750	3 800
Bidrag	6 888	4 805	5 000	5 000
Hysesintäkter	4 776	4 800	5 000	5 050
Sålda tjänster	12 110	12 973	13 000	13 500
Insamling mm	2 689	1 810	2 000	2 200
Summa intäkter	101 251	95 538	96 200	97 000
Förbundets kostnader				
<u>IOGT-NTO:s aktiviteter och samverkan</u>				
Kommunikation-Påverkan	-14 146	-15 833	-15 700	-15 700
Insamling	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Internationellt arbete och samverkan	-7 755	-7 531	-7 450	-7 250
Samverkan folkhögskolor	-800	-800	-800	-800
Samarbetsorgan	-881	-889	-900	-900
FS och AU förfogande	-125	-350	-350	-350
	-27 707	-29 403	-29 200	-29 000
<u>Regionalt- och lokalt stöd (Expedition 50)</u>				
Regional personalorganisation	-22 048	-23 200	-23 200	-23 200
Omställningsstöd	0	0	-2 500	-2 500
Projektstöd lokalt	-1 483	-2 000	-2 000	-2 000
Engagemang, medlemsvärvning & utbildning	-9 331	-9 243	-8 850	-9 300
Medlemstidning	-5 170	-5 212	-5 230	-5 250
Avlastande adm & medlemservice	-2 310	-2 698	-2 670	-2 750
Samlingslokalverksamhet	-2 004	-2 355	-2 100	-2 100
	-42 346	-44 708	-46 550	-47 100

<u>Styrelse och kongress</u>				
FS, arvoden, möten m m	-3 536	-3 790	-3 650	-3 650
Kongressen	0	-1 420	-420	-1 400
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	-3 536	-5 210	-4 070	-5 050
 <u>Stab, service och fastigheter</u>				
Stab	-5 958	-5 845	-5 500	-5 500
Service-Ekonomi-IT	-8 663	-8 964	-8 900	-8 850
Kanslifastighet	-2 749	-3 428	-3 500	-3 500
Lotterifastigheten		-3 450	-2 800	-2 800
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	-17 370	-21 687	-20 700	-20 650
 Verksamhetens resultat	 10 292	 -5 470	 -4 320	 -4 800
 <u>Avskrivningar</u>				
Avskrivningar inventarier	-353	-470	-470	-470
Avskrivningar fastigheten	-1 225	-1 300	-1 300	-1 300
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	-1 578	-1 770	-1 770	-1 770
 <u>Finansiellt netto</u>				
Ränteintäkter m m	4 041	2 000	3 250	3 450
Räntekostnader m m	-360	-310	-300	-300
Aktieägartillskott	-43	-20	0	0
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	3 638	1 670	2 950	3 150
 <u>Bokslutsdispositioner</u>				
Upplösningar	580	5 570	2 500	3 200
Avsättningar	-11 080	0	-700	0
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	-10 500	5 570	1 800	3 200
 Årets resultat	 1 852	 0	 -1 340	 -220
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>

Ärende 55

Förbundsstyrelsens förslag nr 5

Stadgeändringar

Vid kongressen 2015 i Lund fick förbundsstyrelsen ett antal utredningsuppdrag gällande stadgar. Dessa kom från återremitterade förslag från förbundsstyrelsen likväl som från olika motioner.

Förbundsstyrelsen har gjort en stadgeöversyn och presenterar här sina förslag. Några ärenden utöver kongressuppdragen har också föreslagits även om de är mer att betrakta som konsekvensjusteringar av samtiden och sättet vi praktiserar stadgarna på.

Gällande frågan om deponerade medel har rådslag genomförts under årets distriktsstyrelsesamling i januari 2017.

Jäv

Kongressen föreslås besluta

- att en ny paragraf § 1:9 läggs till med lydelsen
"Jäv
Vid beslut i en fråga på en kongress eller ett distriktsårsmöte, i en styrelse eller inom ramen för ett uppdrag som revisor, får den som har ett personligt intresse av ekonomiskt eller liknande slag i frågan inte delta. Detsamma gäller den som är närstående till någon som har ett sådant intresse. Detta hindrar inte att någon röstar vid personval."
- att "Ingen har rösträtt i frågor som rör egen förvaltning eller eget arvode." stryks från § 2:5.
- att "eller färre" läggs till i § 2:5 näst sista stycket, tredje meningen efter lydelsen "En röst med fler/.../"
- att "Ingen har rösträtt i frågor som rör egen förvaltning eller eget arvode." stryks från § 3:5.
- att "eller färre" läggs till i § 2:5 näst sista stycket, tredje meningen efter lydelsen "En röst med fler/.../"

Föreningsårsmötet som högsta beslutande organ

Styrelsen föreslår kongressen besluta

- att ändra § 4:1, tredje stycket till att lyda "Föreningens högsta beslutande organ är föreningsårsmötet. Mellan föreningsårsmöten är föreningsmötena beslutande organ. Mellan föreningsmötena leds föreningen av en styrelse."
- att nuvarande § 4:2 delas upp så att nuvarande första stycket blir en ny § 4:2.
- att andra stycket, första meningen i tredje stycket samt fjärde och femte stycket i nuvarande § 4:2 flyttas till en ny paragraf § 4:3
- att resten av nuvarande § 4:2 stryks.
- att en ny paragraf 4:4 läggs till med lydelsen
"Extra föreningsårsmöte
Om styrelsen, revisorerna, distriktsstyrelsen eller förbundsstyrelsen beslutar det ska extra föreningsårsmöte hållas. Extra föreningsårsmöte ska också hållas om det begärs av minst en tredjedel av föreningens medlemmar.

Ett extra föreningsårsmöte får bara behandla den fråga eller de frågor som är anledningen till att föreningsårsmötet hålls.

Styrelsen ska kalla till extra föreningsårsmöte senast två veckor innan det öppnas.

Ett extra föreningsårsmöte är beslutsmässigt när det har blivit kallat enligt stadgarna och minst fem av föreningens medlemmar är närvarande."
- att numreringen på övriga paragrafer konsekvensjusteras.

Konsekventa skrivningar angående försäljning och köp av fast egendom

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

- att ändra nuvarande punkt § 6:1 c) till att lyda "gör sig av med aktie eller andel i bolag eller förening som äger fast egendom av betydelse för verksamheten,"
- att under § 6:1 läggs till en ny punkt "c)" med lydelsen "köper aktie eller andel i bolag eller förening som äger fast egendom av betydelse för verksamheten,"
- att benämningen på efterföljande punkter i § 6:1 ändras i konsekvens med detta.
- att ändra § 6:1 femte stycket till att lyda "Föreningar och distrikt är skyldiga att följa de anvisningar om anskaffande, användning, vård och försäljning av fast egendom som förbundsstyrelsen fastställer."

Deponerade medel

Kongressen föreslås besluta

- att meningen "Föreningar och distrikt måste fatta beslut om att använda kapital enligt ovan inom en period på fem år, i annat fall tillfaller kapitalet förbundet". läggs till mellan "Förbundsstyrelsen kan (...) kapitalet" och "Kapitalet får (...) fast egendom." i § 6:1.

- att det i § 6:1 görs stycke brytning från och med "Kapitalet får (...) fast egendom."
- att ordet ränta i andra stycket ändras till ordet avkastning,
- att benämningen på efterföljande punkter i § 6:1 ändras i konsekvens med detta.
- att det i sista stycket i § 4:14 efter "Vid upplösning (...) distriktet" läggs till ", utom sådana tillgångar som enligt § 6:1 förvaltas av förbundet, som tillfaller förbundet".

Ekonomisk förvaltning i föreningar och distrikt

Kongressen föreslås besluta

- att efter § 6:1 lägga till en ny paragraf med lydelsen
"Ekonomisk förvaltning vid omfattande ekonomisk verksamhet"
Styrelser för förening, distrikt eller förbund med omfattande ekonomisk verksamhet ska, utöver det som följer av övriga stadgar, årligen fastställa arbetsplan, arbetsordning för styrelsen, delegationsordning, samt om tillämpligt, instruktion för ledande tjänsteman.

Styrelser för moderförening, -distrikt eller -förbund i koncerner ska därutöver årligen fastställa koncernreglemente och ägardirektiv, att beslutas om på dotterbolags årsstämma.

För förening, distrikt eller förbund med omfattande ekonomisk verksamhet och för moderförening, -distrikt eller -förbund i koncerner gäller som undantag till bestämmelserna i §§ 3:2 och 4:2 att revisorerna ska ha fått alla handlingar till årsmötet senast trettio dagar innan årsmötet öppnas.

För föreningar med omfattande ekonomisk verksamhet och moderföreningar i koncerner gäller som undantag till bestämmelserna i §4:2 att föreningens årsmöte ska hållas före mars månads utgång.

Förening, distrikt eller förbund med omfattande ekonomisk verksamhet definieras genom att uppfylla mer än ett av följande villkor:

- Medelantalet anställda har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 10,
- Den redovisade balansomslutningen har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 10 miljoner kronor,
- De redovisade verksamhetsintäkterna har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 10 miljoner kronor."

- att rubriken på kapitel 6 ändras till "Bestämmelser angående rättsförhållanden och stadgeändringar och särskilda bestämmelser vid omfattande ekonomisk verksamhet".

Stadgeförslag och betänkanden kongressen 2017

Interna IOGT-NTO-stadgar

Jäv

Det har funnits en diskussion inom förbundet om jävsfrågor och hur dessa bör hanteras. Detta har utmynnat i att förbundsstyrelsen under 2014 antagit rekommendationer angående jäv. Syftet med att ha rekommendationer angående jäv och intressekonflikter är, för att citera dessa rekommendationer, flerfaldiga. Det handlar om att minimera risk för misstanke om partiska bedömningar och beslut utifrån egenintresse och/eller relationer. Personligt ansvar och omdöme måste vara vägledande i såväl valberedningsarbete som i anställnings-situationer. Det handlar också om att minimera risken för maktkoncentration. Partiska bedömningar och beslut kan vara till nackdel för organisationen och leda till minskat förtroende för styrelser och anställda. Det kan också leda till försämrade inre organisationskultur.

För att skapa tydlighet och för att de idéer som kommer till uttryck i rekommendationerna ska få genomslag föreslår förbundsstyrelsen att bestämmelser i linje med rekommendationerna lyfts in i stadgarna och görs till en tvingande regel.

Den föreslagna bestämmelsen tar sikte på beslutssituationer i förtroendevalda organ, och avsikten är att tillämpningsområdet ska vara så smalt som möjligt för att därigenom kunna ha en bestämmelse med den långtgående verkan att den som är jävig enligt bestämmelsen överhuvudtaget inte får delta i det beslut det gäller.

Bestämmelsen får som konsekvens till exempel att en styrelseledamot inte kan delta i ett anställningsbeslut om någon närstående har sökt den aktuella tjänsten. Andra exempel är att någon som sitter i en föreningsstyrelse och är revisor för samma förening inte kan delta i i princip något av revisorernas beslut. I många situationer är det också så att en anställd på någon nivå inte som förtroendevald kan delta i en högre nivåns beslut som kan påverka den egna anställningen, till exempel beslut om budget, bidrag eller verksamhetsledning.

Den föreslagna bestämmelsen får därmed konsekvensen att det blir olämpligt att välja en viss person till ett visst förtroendeuppdrag för att hen inte kommer kunna delta i alla eller vissa av de beslut som kommer fattas i det aktuella organet. Detta är helt avsiktligt, eftersom det till exempel inte är lämpligt att sitta i styrelsen och vara revisor för samma förening. Förbundsstyrelsen har dock valt en lösning där vi inte inskränker valbarheten till förtroendeuppdrag för att inte komma i konflikt med andra principer i stadgarna och för att inte behöva beröra förhållandet till de andra förbunden i detta stadgeförslag. Det finns dessutom en risk att en inskränkning i valbarheten skulle kunna innebära praktiska problem i små föreningar.

I och med den nya paragrafen om jäv blir bestämmelsen "Ingen har rösträtt i frågor som rör egen förvaltning eller eget arvode." som återfinns för kongress, distriktsårsmöte och föreningsmöte överflödigt för kongress och distriktsårsmöte eftersom alla situationer som träffas av den bestämmelsen även träffas av den nya paragrafen om jäv. Den föreslås därför tas bort där. För föreningsårsmöten kommer den nya bestämmelsen dock endast i undantagsfall få någon betydelse så där föreslås ingen ändring av den nuvarande bestämmelsen.

Mot bakgrund av att den nuvarande lydelsen i § 2:5 och § 3:5 stadgar att en röst på *fler* personer än det antal som ska väljas blir ogiltig, bör detta även gälla röster på *färre* personer än det antal som ska väljas. Mot denna bakgrund föreslås därför kompletteringar i nämnda bestämmelser.

Förbundsstyrelsen förslår kongressen besluta
att en ny paragraf § 1:9 läggs till med lydelsen

”Jäv

Vid beslut i en fråga på en kongress eller ett distriktsårsmöte, i en styrelse eller inom ramen för ett uppdrag som revisor, får den som har ett personligt intresse av ekonomiskt eller liknande slag i frågan inte delta. Detsamma gäller den som är närstående till någon som har ett sådant intresse. Detta hindrar inte att någon röstar vid personval.”

att ”Ingen har rösträtt i frågor som rör egen förvaltning eller eget arvode.” stryks från § 2:5.

att ”eller färre” läggs till i § 2:5 näst sista stycket, tredje meningen efter lydelsen ”En röst med fler/.../”

att ”Ingen har rösträtt i frågor som rör egen förvaltning eller eget arvode.” stryks från § 3:5.

att ”eller färre” läggs till i § 2:5 näst sista stycket, tredje meningen efter lydelsen ”En röst med fler/.../”

Jämförelse gammal och föreslagen lydelse:

Gammal lydelse:

§ 2:5 Mötesrättigheter och beslutsformer

Varje medlem i IOGT-NTO-rörelsen har närvarorätt på kongressen. Varje löftesbunden medlem i IOGT-NTO-rörelsen har yttranderätt på kongressen. Mötesordföranden kan ge yttranderätt till andra närvarande.

Varje ombud har förslags- och rösträtt. Varje ledamot av förbundsstyrelsen och riksstyrelsen samt föredragande revisor har förslagsrätt.

Ingen har rösträtt i frågor som rör egen förvaltning eller eget arvode.

Val sker genom acklamation eller, om någon röstberättigad begär det, genom sluten omröstning. Vid lika röstetal avgör lotten. En röst på fler personer än det antal som ska väljas, eller på någon som inte är nominerad till valet, är ogiltig.

Kongressen avgör andra frågor om mötesregler när de kommer upp.

Föreslagen lydelse:

§ 2:5 Mötesrättigheter och beslutsformer

Varje medlem i IOGT-NTO-rörelsen har närvarorätt på kongressen. Varje löftesbunden medlem i IOGT-NTO-rörelsen har yttranderätt på kongressen. Mötesordföranden kan ge yttranderätt till andra närvarande.

Varje ombud har förslags- och rösträtt. Varje ledamot av förbundsstyrelsen och riksstyrelsen samt föredragande revisor har förslagsrätt.

Val sker genom acklamation eller, om någon röstberättigad begär det, genom sluten omröstning. Vid lika röstetal avgör lotten. En röst på fler *eller färre* personer än det antal som ska väljas, eller på någon som inte är nominerad till valet, är ogiltig.

Kongressen avgör andra frågor om mötesregler när de kommer upp.

Gammal lydelse:

§ 3:5 Mötesrättigheter och beslutsformer

Varje medlem i IOGT-NTO-rörelsen har närvarorätt på distriktsårsmötet. Varje löftesbunden medlem i IOGT-NTO-rörelsen har yttranderätt på distriktsårsmötet. Mötesordföranden kan ge yttranderätt till andra närvarande.

Varje ombud har förslags- och rösträtt. Varje ledamot av distriktsstyrelsen och distriktsrådet samt föredragande revisor har förslagsrätt.

Ingen har rösträtt i frågor som rör egen förvaltning eller eget arvode.

Val sker genom acklamation eller, om någon röstberättigad begär det, genom sluten omröstning. Vid lika röstetal avgör lotten. En röst på fler personer än det antal som ska väljas, eller på någon som inte är nominerad till valet, är ogiltig.

Mötet avgör andra frågor om mötesregler när de kommer upp.

Föreslagen lydelse:

§ 3:5 Mötesrättigheter och beslutsformer

Varje medlem i IOGT-NTO-rörelsen har närvarorätt på distriktsårsmötet. Varje löftesbunden medlem i IOGT-NTO-rörelsen har yttranderätt på distriktsårsmötet. Mötesordföranden kan ge yttranderätt till andra närvarande.

Varje ombud har förslags- och rösträtt. Varje ledamot av distriktsstyrelsen och distriktsrådet samt föredragande revisor har förslagsrätt.

Val sker genom acklamation eller, om någon röstberättigad begär det, genom sluten omröstning. Vid lika röstetal avgör lotten. En röst på fler *eller färre* personer än det antal som ska väljas, eller på någon som inte är nominerad till valet, är ogiltig.

Mötet avgör andra frågor om mötesregler när de kommer upp.

Föreningsårsmötet som högsta beslutande organ

Inför kongressen 2015 hade förbundsstyrelsen identifierat att det faktum att årsmötet på föreningsnivå inte står över de "vanliga" medlemmötena skapat vissa problem ute i landet, i synnerhet kopplat till personval. Det förslag som skickades till kongressen för att komma runt detta problem var en reglering där endast extra årsmöten skulle få behandla dessa frågor. På kongressen diskuterades detta förslag med utgångspunkt i det faktum att årsmötet på föreningsnivå inte står över andra medlemmöten, och att det därför blir märkligt rent systematiskt att ha en reglering där bara ett extra årsmöte får behandla vissa frågor, som mynnade ut i en konstruktion där det bara är ett medlemmöte som kallats enligt vissa formkrav som får behandla frågor kopplade till personval.

Utöver detta skickade kongressen som ett medskick till förbundsstyrelsen att fundera över huruvida årsmötet borde vara föreningens högsta beslutande organ.

Förbundsstyrelsen har efter att ha utrett frågan landat i att fördelarna med en reglering där årsmötet är högsta beslutande organ även på föreningsnivå överväger nackdelarna.

Argumenten för att ställa årsmötet över föreningsmötena handlar framförallt om stabilitet, långsiktighet och demokratisk legitimitet. Den nuvarande regleringen får antas bygga på en tanke om att årsmötet på föreningsnivå inte ska stå över föreningsmötet i beslutanderätt vilket har fördelen att den innebär en flexibilitet där föreningsmötena löpande under verksamhetsåret kan ta ställning till frågor som uppkommer. Den kan också ses som uttryck för att föreningsverksamheten är tänkt att bedrivas på ett sådant sätt att det hela tiden finns en tät kontakt mellan styrelsen och medlemmarna. I och med detta behövs det, i alla fall i

teorin, inte ett överordnat årsmöte, som kanal för medlemmarna att uttrycka sin vilja och ge riktlinjer till styrelsen för det kommande året, på samma sätt som för distrikt och förbund, där det inte är praktiskt genomförbart att ha ett direkt medlemsinflytande löpande under året. Man kan dock till att börja med fundera kring värdet av att behandla dokument såsom verksamhetsplan och budget på ett årsmöte när dessa dokument sedan inte har någon större tyngd för styrningen av styrelsens och föreningens verksamhet än de beslut som fattas på föreningsmötena. Detsamma med ytterligare komplicerande faktorer gäller även personval. Sett i sett större sammanhang kan man tänka sig en situation i en förening där det finns en konflikt i en fråga och där olika medlemmar närvarar på olika föreningsmöten så att majoriteten skiftar för varje möte och det tas olika, motstridiga beslut. Detta leder i sin tur till att den enda garanten för en medlem att dennes åsikt faktiskt kommer till uttryck i föreningens verksamhet är att närvara på samtliga medlemsmöten – detta måste inte per definition vara något negativt, men framstår i många fall som opraktiskt. Det innebär också en potentiellt mycket problematisk situation om det leder till att beslut om personval rivs upp eller ändras under året.

Övervägande skäl talar alltså för att göra årsmötet till högsta beslutande organ för föreningen. Denna ändring innebär dels att de beslut som fattas på årsmötet kommer att stå över de beslut som fattas på andra möten i föreningen och dels att de frågor som hör hemma just på årsmötet inte kommer att kunna beslutas i alls på andra möten.

Förbundsstyrelsen förslår kongressen besluta

- att §4:1, tredje stycket ändras till att lyda "Föreningens högsta beslutande organ är föreningsårsmötet. Mellan föreningsårsmöten är föreningsmötena beslutande organ. Mellan föreningsmötena leds föreningen av en styrelse."
- att nuvarande § 4:2 delas upp så att nuvarande första stycket blir en ny § 4:2.
- att andra stycket, första meningen i tredje stycket samt fjärde och femte stycket i nuvarande § 4:2 flyttas till en ny paragraf § 4:3
- att resten av nuvarande § 4:2 stryks.
- att en ny paragraf 4:4 läggs till med lydelsen
"Extra föreningsårsmöte
Om styrelsen, revisorerna, distriktsstyrelsen eller förbundsstyrelsen beslutar det ska extra föreningsårsmöte hållas. Extra föreningsårsmöte ska också hållas om det begärs av minst en tredjedel av föreningens medlemmar.

Ett extra föreningsårsmöte får bara behandla den fråga eller de frågor som är anledningen till att föreningsårsmötet hålls.

Styrelsen ska kalla till extra föreningsårsmöte senast två veckor innan det öppnas.

Ett extra föreningsårsmöte är beslutsmässigt när det har blivit kallat enligt stadgarna och minst fem av föreningens medlemmar är närvarande."
- att numreringen på övriga paragrafer konsekvensjusteras.

Jämförelse gammal och föreslagen lydelse:

Gammal lydelse:

§ 4:1 Organisation

En förening ska bestå av minst fem medlemmar.

Bildandet av en förening samt dess namn och nummer fastställs av förbundsstyrelsen.

Föreningens högsta beslutande organ är föreningsmötet. Mellan föreningsmötena leds föreningen av en styrelse.

Föreningen bör samarbeta med föreningar och scoutkårer inom IOGT-NTO-rörelsen genom en IOGT-NTO-krets.

Föreslagen lydelse:

§ 4:1 Organisation

En förening ska bestå av minst fem medlemmar.

Bildandet av en förening samt dess namn och nummer fastställs av förbundsstyrelsen.

Föreningens högsta beslutande organ är *föreningsårsmötet. Mellan föreningsårsmöten är föreningsmötena beslutande organ.* Mellan föreningsmötena leds föreningen av en styrelse.

Föreningen bör samarbeta med föreningar och scoutkårer inom IOGT-NTO-rörelsen genom en IOGT-NTO-krets.

Jämförelse gammal och föreslagen lydelse:

Gammal lydelse:

§ 4:2 Föreningsmöte

Föreningsmöten utöver årsmötet hålls på den tid och plats som ett föreningsmöte eller styrelsen har beslutat. Ett föreningsmöte är beslutsmässigt när minst fem av föreningens medlemmar är närvarande.

Föreningens årsmöte ska hållas före februari månads utgång varje år på den tid och plats som föregående årsmöte har beslutat. Om årsmötet inte har hållits i tid kan förbundsstyrelsen eller distriktsstyrelsen kalla till årsmöte.

Kallelse till årsmöte ska ske senast fyra veckor före mötet på det sätt som föregående årsmöte har beslutat. Om det är nödvändigt att ett annat föreningsmöte än årsmötet beslutar i en fråga som rör ansvarsfrihet för ledamöterna i styrelsen, antalet ledamöter eller ersättare i styrelsen, val av ledamöter eller ersättare i styrelsen eller val av revisorer eller ersättare för dem, ska styrelsen kalla till mötet senast två veckor före mötet och i kallelsen ange den fråga som ska behandlas.

Föreslagen lydelse:

§ 4:2 Föreningsmöte

Föreningsmöten utöver årsmötet hålls på den tid och plats som ett föreningsmöte eller styrelsen har beslutat. Ett föreningsmöte är beslutsmässigt när minst fem av föreningens medlemmar är närvarande.

§4:3

Föreningens årsmöte ska hållas före februari månads utgång varje år på den tid och plats som föregående årsmöte har beslutat. Om årsmötet inte har hållits i tid kan förbundsstyrelsen eller distriktsstyrelsen kalla till årsmöte.

Kallelse till årsmöte ska ske senast fyra veckor före mötet på det sätt som föregående årsmöte har beslutat.

Varje medlem i föreningen kan skicka motioner till årsmötet. Styrelsen ska ha fått motionerna senast två veckor före årsmötet. Styrelsen ska yttra sig över varje motion.

Varje medlem i föreningen kan skicka motioner till årsmötet. Styrelsen ska ha fått motionerna senast två veckor före årsmötet. Styrelsen ska yttra sig över varje motion.

Årsmötet är beslutsmässigt när det har blivit kallat enligt stadgarna och minst fem av föreningens medlemmar är närvarande.

Årsmötet är beslutsmässigt när det har blivit kallat enligt stadgarna och minst fem av föreningens medlemmar är närvarande.

Konsekventa skrivningar angående försäljning och köp av fast egendom

Till kongressen 2015 inkom en motion om stadgeändringar som berörde dels ett tillägg i stadgarna om försäljning av fast egendom, dels en ändring för att införa motsvarande regler för kretsar som för föreningar och distrikt.

Den föreslagna ändringen angående försäljning av fast egendom innebar att ett beslut av en förening eller distrikt inte skulle gälla förrän det fastställts av förbundsstyrelsen om det innebar att föreningen eller distriktet ”röstar på bolagsstämma, föreningsstämma eller motsvarande i ett av IOGT-NTO hel- eller delägt aktiebolag, kommandit- eller handelsbolag, ekonomisk eller ideell förening, med avsikt att köpa eller göra sig av med fast egendom eller del i fast egendom.” Förbundsstyrelsens förslag landar dock en bit ifrån detta förslag, av två anledningar. Till att börja med utgör handlingen att rösta på en bolagsstämma eller dylikt, i sig inte ett beslut. För det andra, vilket är den avgörande anledningen, är en bärande tanke i regleringen i § 6:1 om försäljningar av fast egendom att den har faktisk juridisk betydelse. Den nuvarande regleringen innebär bland annat att när en förening tagit beslut om försäljning av fast egendom så finns det inget beslut förrän förbundsstyrelsen tagit beslut om att fastställa föreningens beslut. Detta har ett antal juridiska följdverkningar som inte minst innebär att en försäljning av fast egendom typiskt sett inte kan genomföras om inte förbundsstyrelsen fastställt beslutet. Regleringen innebär alltså en faktisk juridisk kontroll som kan göras gällande gentemot tredje man. Det är dock högt tveksamt om en reglering som den som föreslogs i motionen skulle ha några verkningar gentemot tredje man överhuvudtaget.

Det som däremot kan göras utan att bryta systematiken i de aktuella stadgebestämmelserna är att göra ett tillägg i femte stycket samma paragraf. Det tillägget kan av ovan nämnda skäl inte få samma tyngd och verkan gentemot tredje man som de bestämmelser som redan finns men innebär en möjlighet till internt ansvarsutkrävande. Ändringen innebär att förbundsstyrelsen får anta nya anvisningar och riktlinjer kring fastigheter, eller komplettera de som finns, för att täcka in frågan om hur en styrelse ska agera kring de beslut som rörande fastigheter som inte täcks in av skrivelserna i stadgarna.

Till kongressen 2015 la förbundsstyrelsen vidare ett utredningsförslag som delvis berörde frågan om just inkonsekvenser i skrivningarna kring försäljning och köp av fastigheter. Förslaget pekade på inkonsekvensen i § 6:1 där det bland annat stadgas att en förening eller distrikts köp och försäljning av fast egendom måste fastställas av förbundsstyrelsen. För aktier eller andelar i bolag eller förening som äger fast egendom är det dock bara försäljningar som behöver fastställas. Förbundsstyrelsen vill rätta till denna inkonsekvens genom att göra dessa regler lika, gällande direkt och indirekt ägande av fast egendom.

En fråga som anknyter till dessa bestämmelser är de fall där en förening eller distrikt som en rent ekonomisk investering äger aktier i ett bolag som äger fastigheter. Eftersom det inte är dessa situationer som de aktuella bestämmelserna är avsedda att reglera, och eftersom en sådan reglering kan orsaka mycket onödig administration, föreslår förbundsstyrelsen att det

ska förtydligas att regleringen inte gäller sådana rent ekonomiska investeringar utan endast indirekt ägande av fastigheter av betydelse för verksamheten.

Förbundsstyrelsen förslår kongressen besluta

- att nuvarande § 6:1 "c)" ändras så att den lyder "gör sig av med aktie eller andel i bolag eller förening som äger fast egendom av betydelse för verksamheten,"
- att det under § 6:1 läggs till en ny punkt "c)" med lydelsen "köper aktie eller andel i bolag eller förening som äger fast egendom av betydelse för verksamheten,"
- att benämningen på efterföljande punkter i § 6:1 ändras i konsekvens med detta.
- att § 6:1 femte stycket ändras så att det lyder "Föreningar och distrikt är skyldiga att följa de anvisningar om anskaffande, användning, vård och försäljning av fast egendom som förbundsstyrelsen fastställer."

Jämförelse gammal och föreslagen lydelse:

Gammal lydelse:

§ 6:1 Rättsförhållanden
Varje förening eller distrikt inom IOGT-NTO eller krets inom IOGT-NTO-rörelsen har rätt att bedriva sin verksamhet självständigt, så länge detta sker i överensstämmelse med dessa stadgar.

Varje förening eller distrikt inom IOGT-NTO, varje krets inom IOGT-NTO-rörelsen eller förbundet IOGT-NTO kan förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter, äga fast och lös egendom samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter. Beslut av föreningar och distrikt gäller dock inte förrän de har fastställts av förbundsstyrelsen, om de innebär att föreningen eller distriktet

- a) köper fast egendom,
- b) gör sig av med fast egendom eller del i fast egendom,
- c) gör sig av med aktie eller andel i bolag eller förening som äger fast egendom,
- d) tar ut eller medger inteckning eller inskrivning av servitut eller nyttjanderätt i egen fastighet,

Föreslagen lydelse:

§ 6:1 Rättsförhållanden
Varje förening eller distrikt inom IOGT-NTO eller krets inom IOGT-NTO-rörelsen har rätt att bedriva sin verksamhet självständigt, så länge detta sker i överensstämmelse med dessa stadgar.

Varje förening eller distrikt inom IOGT-NTO, varje krets inom IOGT-NTO-rörelsen eller förbundet IOGT-NTO kan förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter, äga fast och lös egendom samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter. Beslut av föreningar och distrikt gäller dock inte förrän de har fastställts av förbundsstyrelsen, om de innebär att föreningen eller distriktet

- a) köper fast egendom,
- b) gör sig av med fast egendom eller del i fast egendom,
- c) *köper aktie eller andel i bolag eller förening som äger fast egendom av betydelse för verksamheten,*
- d) gör sig av med aktie eller andel i bolag eller förening som äger fast egendom *av betydelse för verksamheten,*

e) vidtar eller stöder åtgärder som kan minska det egna inflytandet i bolag eller förening, där föreningen eller distriktet har bestämmande inflytande genom aktieinnehav eller på annat sätt,

f) gör sig av med arkivmaterial eller arbetsmaterial av större värde,

g) använder sina tillgångar på sätt som strider mot IOGT-NTO-rörelsens syften,

h) realiserar sina tillgångar i uppenbart syfte att använda dem på sätt som strider mot dessa stadgar eller mot förbundsstyrelsens beslut, eller

i) upplåter sina lokaler på sätt som hindrar IOGT-NTO-rörelsens verksamhet. De bestämmelser i denna paragraf som avser fast egendom ska också gälla byggnader på ofri grund.

Förbundsstyrelsen kan förbjuda föreningar och distrikt att verkställa beslut som avser de frågor som nämns ovan, och som inte har fastställts av förbundsstyrelsen.

Föreningar och distrikt är skyldiga att följa de anvisningar om anskaffande, användning och vård av fast egendom som förbundsstyrelsen fastställer.

Föreningar och distrikt ska redovisa kapital som de får vid försäljning av fast egendom eller del i fast egendom till förbundsstyrelsen. Detta gäller också kapital som de får i ersättning för fast egendom efter brand eller annan skada eller expropriation, eller till följd av annat förhållande. Kapitalet ska förvaltas av förbundsstyrelsen för föreningens eller distriktets räkning. Förbundsstyrelsen kan besluta att någon annan ska förvalta kapitalet. Kapitalet får inte användas för andra ändamål än köp av

e) tar ut eller medger inteckning eller inskrivning av servitut eller nyttjanderätt i egen fastighet,

f) vidtar eller stöder åtgärder som kan minska det egna inflytandet i bolag eller förening, där föreningen eller distriktet har bestämmande inflytande genom aktieinnehav eller på annat sätt,

g) gör sig av med arkivmaterial eller arbetsmaterial av större värde,

h) använder sina tillgångar på sätt som strider mot IOGT-NTO-rörelsens syften,

i) realiserar sina tillgångar i uppenbart syfte att använda dem på sätt som strider mot dessa stadgar eller mot förbundsstyrelsens beslut, eller

j) upplåter sina lokaler på sätt som hindrar IOGT-NTO-rörelsens verksamhet. De bestämmelser i denna paragraf som avser fast egendom ska också gälla byggnader på ofri grund.

Förbundsstyrelsen kan förbjuda föreningar och distrikt att verkställa beslut som avser de frågor som nämns ovan, och som inte har fastställts av förbundsstyrelsen.

Föreningar och distrikt är skyldiga att följa de anvisningar om anskaffande, användning, *vård och försäljning* av fast egendom som förbundsstyrelsen fastställer.

Föreningar och distrikt ska redovisa kapital som de får vid försäljning av fast egendom eller del i fast egendom till förbundsstyrelsen. Detta gäller också kapital som de får i ersättning för fast egendom efter brand eller annan skada eller expropriation, eller till följd av annat förhållande. Kapitalet ska förvaltas av förbundsstyrelsen för föreningens eller distriktets räkning. Förbundsstyrelsen kan besluta att någon annan ska förvalta kapitalet. Kapitalet får inte användas för andra ändamål än köp av

fast egendom eller del i fast egendom. Förbundsstyrelsen kan dock besluta att kapitalet får användas på annat sätt. Ränta på kapitalet får användas till den löpande verksamheten i den förening eller det distrikt som kapitalet tillhör.

fast egendom eller del i fast egendom. Förbundsstyrelsen kan dock besluta att kapitalet får användas på annat sätt. Avkastning på kapitalet får användas till den löpande verksamheten i den förening eller det distrikt som kapitalet tillhör.

Deponerade medel

I § 6:1 finns ett antal bestämmelser som bland annat syftar till att medel som kommer från försäljning av fastigheter från någon del av förbundet endast i undantagsfall ska kunna användas till något annat än inköp av nya fastigheter och alltså säkerställer att medel som funnits i fast egendom inte används till löpande kostnader. Systemet fungerar på det hela taget väl och uppfyller sitt syfte. I kombination med att det är den förening eller distrikt som från början har sålt en fastighet som behåller rätten att förfoga över medlen har systemet dock lett till att medel från fastighetsförsäljningar, där en förening eller distrikt sålt en fastighet utan att ha några planer på att köpa någon ny fastighet, ansamlas utan att komma till nytta. I vissa fall har stora belopp varit deponerade hos förbundsstyrelsen i flera årtionden. Att stora summor på detta sätt ligger låsta utan att inom överskådlig framtid kunna komma till nytta inom rörelsen måste anses vara ett problem.

Förbundsstyrelsen har låtit ett antal personer med kompetens om fastighetsfrågor genomföra en utredning kring denna problematik. Mot bakgrund av denna utredning och för att komma tillrätta med den problematik som finns, men ändå behålla den viktiga principen att utgångspunkten ska vara att medel från försäljning av fast egendom ska användas till köp av fast egendom, föreslår förbundsstyrelsen följande. I de fall deponerade medel blir liggande, utan att det finns utsikter att de kommer till användning i den förening eller distrikt där de har sitt ursprung, ska det bli möjligt för förbundsstyrelsen att besluta om att medlen ska användas i något annat geografiskt område där de kan göra mer nytta. Det juridiskt minst krångliga sättet att åstadkomma detta är att medlen efter en viss bestämd tid tillfaller förbundet om de inte används.

Detta förslag ligger även i linje med förbundsstyrelsens tankar kring distriktens roll i framtidens folkrörelse och kring de behov IOGT-NTO som helhet, som en modern, traditionell folkrörelse har där det finns stora behov av möteslokaler som ofta inte är på de platser där det idag finns eller tidigare har funnits lokaler.

I linje med samma resonemang föreslår förbundsstyrelsen också att sådana medel från föreningar som upplöses ska tillfalla förbundet.

Under den så kallade "Januarikonferensen" 2017 fick även distriktsstyrelserna uttala sig kring frågan om deponerade medel (se närmare bilaga 2). Majoriteten av distriktsstyrelserna var för förslaget att om att gå vidare med frågan om deponerade medel mot bakgrund av ovan beskriven problematik. Enligt distriktsstyrelsernas förslag verkar fem år vara en lämplig period att deponera medlen innan de går vidare.

En modernisering föreslås också i och med att ordet ränta ersätts med avkastning – ett begrepp som är vidare än enbart ränta.

Förbundsstyrelsen förslår kongressen besluta

- att meningen "Föreningar och distrikt måste fatta beslut om att använda kapital enligt ovan inom en period på fem år, i annat fall tillfaller kapitalet förbundet". läggs till mellan "Förbundsstyrelsen kan (...) kapitalet" och "Kapitalet får (...) fast egendom." i § 6:1.
- att det i § 6:1 görs styckebyte från och med "Kapitalet får (...) fast egendom."
- att ordet ränta i andra stycket ändras till ordet avkastning,
- att benämningen på efterföljande punkter i § 6:1 ändras i konsekvens med detta.
- att det i sista stycket i § 4:14 efter "Vid upplösning (...) distriktet" läggs till ", utom sådana tillgångar som enligt § 6:1 förvaltas av förbundet, som tillfaller förbundet."

Jämförelse gammal och föreslagen lydelse:

Gammal lydelse:

§ 6:1 Rättsförhållanden
[...]
Föreningar och distrikt ska redovisa kapital som de får vid försäljning av fast egendom eller del i fast egendom till förbundsstyrelsen. Detta gäller också kapital som de får i ersättning för fast egendom efter brand eller annan skada eller expropriation, eller till följd av annat förhållande. Kapitalet ska förvaltas av förbundsstyrelsen för föreningens eller distriktets räkning. Förbundsstyrelsen kan besluta att någon annan ska förvalta kapitalet. Kapitalet får inte användas för andra ändamål än köp av fast egendom eller del i fast egendom. Förbundsstyrelsen kan dock besluta att kapitalet får användas på annat sätt. Ränta på kapitalet får användas till den löpande verksamheten i den förening eller det distrikt som kapitalet tillhör.

Gammal lydelse:

§ 4:14 Upplösning
En förening kan upplösas genom beslut med två tredjedels majoritet på ett föreningsmöte.

Föreslagen lydelse:

§ 6:1 Rättsförhållanden
[...]
Föreningar och distrikt ska redovisa kapital som de får vid försäljning av fast egendom eller del i fast egendom till förbundsstyrelsen. Detta gäller också kapital som de får i ersättning för fast egendom efter brand eller annan skada eller expropriation, eller till följd av annat förhållande. Kapitalet ska förvaltas av förbundsstyrelsen för föreningens eller distriktets räkning. Förbundsstyrelsen kan besluta att någon annan ska förvalta kapitalet. *Föreningar och distrikt måste fatta beslut om att använda kapital enligt ovan inom en period på fem år, i annat fall tillfaller kapitalet förbundet.*

Kapitalet får inte användas för andra ändamål än köp av fast egendom eller del i fast egendom. Förbundsstyrelsen kan dock besluta att kapitalet får användas på annat sätt. *Avkastning* på kapitalet får användas till den löpande verksamheten i den förening eller det distrikt som kapitalet tillhör.

Föreslagen lydelse:

§ 4:14 Upplösning
En förening kan upplösas genom beslut med två tredjedels majoritet på ett föreningsmöte.

Till detta möte ska varje medlem få en skriftlig kallelse senast två veckor före mötet. Där ska det tydligt framgå att mötet gäller upplösning av föreningen. Kallelsen ska även skickas till det distrikt och den krets som föreningen tillhör. Om mötet inte blir beslutsmässigt kan förbundsstyrelsen eller distriktsstyrelsen upplösa föreningen efter samråd med föreningens medlemmar.

När en förening har upplösts ska förbundet erbjuda medlemmarna medlemskap i en annan förening eller direktanslutning till distriktet eller förbundet.

Vid upplösning tillfaller föreningens tillgångar distriktet. Finns det inget verksamt distrikt tillfaller tillgångarna förbundet.

Till detta möte ska varje medlem få en skriftlig kallelse senast två veckor före mötet. Där ska det tydligt framgå att mötet gäller upplösning av föreningen. Kallelsen ska även skickas till det distrikt och den krets som föreningen tillhör. Om mötet inte blir beslutsmässigt kan förbundsstyrelsen eller distriktsstyrelsen upplösa föreningen efter samråd med föreningens medlemmar.

När en förening har upplösts ska förbundet erbjuda medlemmarna medlemskap i en annan förening eller direktanslutning till distriktet eller förbundet.

Vid upplösning tillfaller föreningens tillgångar distriktet, *utom sådana tillgångar som enligt § 6:1 förvaltas av förbundet, som tillfaller förbundet*. Finns det inget verksamt distrikt tillfaller tillgångarna förbundet.

Ekonomisk förvaltning i föreningar och distrikt med omfattande ekonomisk verksamhet

Det har blivit allt vanligare att föreningar och distrikt har en mycket omfattande ekonomisk verksamhet. Förbundsstyrelsen har identifierat att detta ställer andra, större, krav på styrelsen och på rutiner. I enlighet med en utredning av frågan som utförts av redovisningsbyrån PwC menar förbundsstyrelsen att det är lämpligt att tydliggöra kraven genom ett specialstadgande. De nya reglerna ska gälla föreningar och distrikt med omfattande ekonomisk verksamhet samt sådana föreningar och distrikt som fungerar som koncernmoder genom att de exempelvis äger ett företag.

Att observera är att den stadgereglering som föreslås delvis motsvarar de krav som ställs i bokföringslagen och årsredovisningslagen på föreningar och distrikt med en viss omfattning på sin ekonomiska verksamhet. Den föreslagna stadgeregleringen har dock betydligt lägre gränsvärden.

Förbundsstyrelsen förslår kongressen besluta

att en ny paragraf med lydelsen
”Ekonomisk förvaltning vid omfattande ekonomisk verksamhet

Styrelser för förening, distrikt eller förbund med omfattande ekonomisk verksamhet ska, utöver det som följer av övriga stadgar, årligen fastställa arbetsplan, arbetsordning för styrelsen, delegationsordning, samt om tillämpligt, instruktion för ledande tjänsteman.

Styrelser för moderförening, -distrikt eller -förbund i koncerner ska därutöver årligen fastställa koncernreglemente och ägardirektiv, att beslutas om på dotterbolags årsstämma.

För förening, distrikt eller förbund med omfattande ekonomisk verksamhet och för moderförening, -distrikt eller -förbund i koncerner gäller som undantag till

bestämmelserna i §§ 3:2 och 4:2 att revisorerna ska ha fått alla handlingar till årsmötet senast trettio dagar innan årsmötet öppnas.

För föreningar med omfattande ekonomisk verksamhet och moderföreningar i koncerner gäller som undantag till bestämmelserna i §4:2 att föreningens årsmöte ska hållas före mars månads utgång.

Förening, distrikt eller förbund med omfattande ekonomisk verksamhet definieras genom att uppfylla mer än ett av följande villkor:
Medelantalet anställda har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 10,

Den redovisade balansomslutningen har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 10 miljoner kronor,

De redovisade verksamhetsintäkterna har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 10 miljoner kronor.”

läggs till efter § 6:1.

att rubriken på kapitel 6 ändras till ”Bestämmelser angående rättsförhållanden och stadgeändringar och särskilda bestämmelser vid omfattande ekonomisk verksamhet”.

Riksstyrelsens förslag nr 1

Stadgeändringar

Kretsar och försäljning av fast egendom

På IOGT-NTO:s kongress 2015 beslutades ett tillägg i § 5:12 om hur den kvarvarande egendomen ska hanteras när en krets läggs ner och det inte finns något distriktsråd som kan besluta vad som ska hända med egendomen. Den lösning som röstades igenom var att riksstyrelsen i dessa fall ska förfoga över egendomen. Riksstyrelsens tanke med denna ändring var att den nedlagda kretsens egendomar i normalfallet skulle fördelas på förenings- eller distriktsnivå, med ett utrymme för att besluta på annat sätt i speciella situationer. Poängen med att flytta upp beslutet till riksstyrelsen var att det organisationsstrukturmässigt rimliga är att nästa högre instans går in när en lägre instans inte kan besluta på det sätt som stadgarna förutsätter. Med detta sagt uttalade kongressen 2015 att kvarvarande egendomar ska fördelas på distriktsnivå.

Egendom från nedlagda kretsar

Riksstyrelsen föreslår kongresserna och förbundsmötet besluta

att i § 5:12, fjärde stycket ändra sista meningen till *"Finns det inget verksamt distriktsråd beslutar riksstyrelsen hur den kvarvarande egendomen ska fördelas mellan distriktsorganisationerna för de förbund som ingick i kretsen."*

Särskilt om rättsförhållanden för kretsar

Riksstyrelsen föreslår kongresserna och förbundsmötet besluta

att i stadgarna lägga till en ny paragraf § 5:14, med lydelsen
"Särskilt om rättsförhållanden för kretsar

I tillägg till övriga bestämmelser gällande rättsförhållanden gäller följande för kretsar.

Beslut av kretsar gäller inte förrän de har fastställts av riksstyrelsen, om de innebär att kretsen

- a) köper fast egendom,
- b) gör sig av med fast egendom eller del i fast egendom,
- c) köper aktie eller andel i bolag eller förening som äger fast egendom av betydelse för verksamheten,
- d) gör sig av med aktie eller andel i bolag eller förening som äger fast egendom av betydelse för verksamheten,

- e) tar ut eller medger inteckning eller inskrivning av servitut eller nyttjanderätt i egen fastighet,
- f) vidtar eller stöder åtgärder som kan minska det egna inflytandet i bolag eller förening, där föreningen eller distriktet har bestämmande inflytande genom aktieinnehav eller på annat sätt,
- g) gör sig av med arkivmaterial eller arbetsmaterial av större värde,
- h) använder sina tillgångar på sätt som strider mot IOGT-NTO-rörelsens syften,
- i) realiserar sina tillgångar i uppenbart syfte att använda dem på sätt som strider mot dessa stadgar eller mot förbundsstyrelsens beslut, eller
- j) upplåter sina lokaler på sätt som hindrar IOGT-NTO-rörelsens verksamhet.

Jäv

Riksstyrelsen föreslår kongresserna och förbundsmötet besluta

att godkänna de föreslagna ändringarna gällande jäv från IOGT-NTO:s kongress,

IOGT-NTO:s kongress föreslås besluta

att en ny paragraf § 1:9 läggs till med lydelsen

”Jäv

Vid beslut i en fråga på en kongress eller ett distriktsårsmöte, i en styrelse eller inom ramen för ett uppdrag som revisor, får den som har ett personligt intresse av ekonomiskt eller liknande slag i frågan inte delta. Detsamma gäller den som är närstående till någon som har ett sådant intresse. Detta hindrar inte att någon röstar vid personval.”

att ”Ingen har rösträtt i frågor som rör egen förvaltning eller eget arvode.” stryks från § 2:5.

att ”eller färre” läggs till i § 2:5 näst sista stycket, tredje meningen efter lydelsen ”En röst med fler/.../”

att ”Ingen har rösträtt i frågor som rör egen förvaltning eller eget arvode.” stryks från § 3:5.

att ”eller färre” läggs till i § 2:5 näst sista stycket, tredje meningen efter lydelsen ”En röst med fler/.../”

Egendom från nedlagda kretsar

Riksstyrelsen föreslår kongresserna och förbundsmötet besluta

att i § 5:12, fjärde stycket ändra sista meningen till *"Finns det inget verksamt distriktsråd beslutar riksstyrelsen hur den kvarvarande egendomen ska fördelas mellan distriktsorganisationerna för de förbund som ingick i kretsen."*

Jämförelse gammal och föreslagen lydelse:

Gammal lydelse:

§ 5:12 Upplösning
En krets kan upplösas genom beslut på två på varandra följande kretsårsmöten eller med två tredjedels majoritet på ett kretsårsmöte.

Till detta möte ska varje förening eller kår få en skriftlig kallelse senast två veckor före mötet.
Där ska det framgå att mötet gäller upplösning av kretsen.

En krets kan upplösas genom beslut av distriktsrådet eller riksstyrelsen. Ett sådant beslut kan fattas när ett beslutsmässigt kretsårsmöte inte kan sammankallas och ett samgående med en annan krets inte heller kan ske.

Vid upplösning av en krets förfogar distriktsrådet över kretsens kvarvarande egendom. Finns det inget verksamt distriktsråd förfogar riksstyrelsen över den kvarvarande egendomen.

Föreslagen lydelse:

§ 5:12 Upplösning
En krets kan upplösas genom beslut på två på varandra följande kretsårsmöten eller med två tredjedels majoritet på ett kretsårsmöte.

Till detta möte ska varje förening eller kår få en skriftlig kallelse senast två veckor före mötet.
Där ska det framgå att mötet gäller upplösning av kretsen.

En krets kan upplösas genom beslut av distriktsrådet eller riksstyrelsen. Ett sådant beslut kan fattas när ett beslutsmässigt kretsårsmöte inte kan sammankallas och ett samgående med en annan krets inte heller kan ske.

Vid upplösning av en krets förfogar distriktsrådet över kretsens kvarvarande egendom. *Finns det inget verksamt distriktsråd beslutar riksstyrelsen hur den kvarvarande egendomen ska fördelas mellan distriktsorganisationerna för de förbund som ingick i kretsen.*

Till IOGT-NTO:s kongress 2015 inkom en motion gällande försäljning av fast egendom som, utöver förslag om vissa ändringar i IOGT-NTO:s stadgar gällande denna fråga, även innehöll förslag om att ett antal av dessa regler borde gälla på motsvarande sätt även för kretsar. För att få motsvarande bestämmelser att passa in i stadgarnas systematik behöver de placeras in i stadgarnas kapitel om kretsar.

Riksstyrelsen anser inte att det finns någon poäng med att överföra samtliga tillämpliga bestämmelser som gäller föreningar och distrikt i IOGT-NTO så att de omfattar kretsar på ett motsvarande sätt.

Särskilt om rättsförhållanden för kretsar

Riksstyrelsen föreslår kongresserna och förbundsmötet besluta

att i stadgarna lägga till en ny paragraf § 5:14, med lydelsen
"Särskilt om rättsförhållanden för kretsar

I tillägg till övriga bestämmelser gällande rättsförhållanden gäller följande för kretsar.

Beslut av kretsar gäller inte förrän de har fastställts av riksstyrelsen, om de innebär att kretsen

- k) köper fast egendom,
- l) gör sig av med fast egendom eller del i fast egendom,
- m) köper aktie eller andel i bolag eller förening som äger fast egendom av betydelse för verksamheten,
- n) gör sig av med aktie eller andel i bolag eller förening som äger fast egendom av betydelse för verksamheten,
- o) tar ut eller medger inteckning eller inskrivning av servitut eller nyttjanderätt i egen fastighet,
- p) vidtar eller stöder åtgärder som kan minska det egna inflytandet i bolag eller förening, där föreningen eller distriktet har bestämmande inflytande genom aktieinnehav eller på annat sätt,
- q) gör sig av med arkivmaterial eller arbetsmaterial av större värde,
- r) använder sina tillgångar på sätt som strider mot IOGT-NTO-rörelsens syften,
- s) realiserar sina tillgångar i uppenbart syfte att använda dem på sätt som strider mot dessa stadgar eller mot förbundsstyrelsens beslut, eller
- t) upplåter sina lokaler på sätt som hindrar IOGT-NTO-rörelsens verksamhet.

De bestämmelser i denna paragraf som avser fast egendom ska också gälla byggnader på ofri grund.

Riksstyrelsen kan förbjuda kretsar att verkställa beslut som avser de frågor som nämns ovan, och som inte har fastställts av riksstyrelsen.

Kretsar är skyldiga att följa de anvisningar om anskaffande, användning, vård och försäljning av fast egendom som riksstyrelsen fastställer.

Kretsar ska redovisa kapital som de får vid försäljning av fast egendom eller del i fast egendom till riksstyrelsen. Detta gäller också kapital som de får i ersättning för fast egendom efter brand eller annan skada eller expropriation, eller till följd av annat förhållande. Kapitalet ska förvaltas av riksstyrelsen för kretsens räkning. Riksstyrelsen kan besluta att någon annan ska förvalta kapitalet. Kapitalet får inte användas för andra ändamål än köp av fast egendom eller del i fast egendom. Riksstyrelsen kan dock besluta att kapitalet får användas på annat sätt. Avkastning på kapitalet får användas till den löpande verksamheten i den krets som kapitalet tillhör.”

Jäv

Riksstyrelsen föreslår kongresserna och förbundsstyrelsen besluta

att godkänna de föreslagna ändringarna gällande jäv från IOGT-NTO:s kongress,

Det har funnits en diskussion inom förbundet om jävsfrågor och hur dessa bör hanteras. Detta har utmynnat i att förbundsstyrelsen under 2014 antagit rekommendationer angående jäv. Syftet med att ha rekommendationer angående jäv och intressekonflikter är, för att citera dessa rekommendationer, flerfaldiga. Det handlar om att minimera risk för misstanke om partiska bedömningar och beslut utifrån egenintresse och/eller relationer. Personligt ansvar och omdöme måste vara vägledande i såväl valberedningsarbete som i anställnings-situationer. Det handlar också om att minimera risken för maktkoncentration. Partiska bedömningar och beslut kan vara till nackdel för organisationen och leda till minskat förtroende för styrelser och anställda. Det kan också leda till försämrad inre organisationskultur.

För att skapa tydlighet och för att de idéer som kommer till uttryck i rekommendationerna ska få genomslag föreslår förbundsstyrelsen att bestämmelser i linje med rekommendationerna lyfts in i stadgarna och görs till en tvingande regel.

Kongressen föreslås besluta

- att en ny paragraf § 1:9 läggs till med lydelsen
”Jäv
Vid beslut i en fråga på en kongress eller ett distriktsårsmöte, i en styrelse eller inom ramen för ett uppdrag som revisor, får den som har ett personligt intresse av ekonomiskt eller liknande slag i frågan inte delta. Detsamma gäller den som är närstående till någon som har ett sådant intresse. Detta hindrar inte att någon röstar vid personval.”
- att ”Ingen har rösträtt i frågor som rör egen förvaltning eller eget arvode.” stryks från § 2:5.
- att ”eller färre” läggs till i § 2:5 näst sista stycket, tredje meningen efter lydelsen ”En röst med fler/.../”
- att ”Ingen har rösträtt i frågor som rör egen förvaltning eller eget arvode.” stryks från § 3:5.
- att ”eller färre” läggs till i § 2:5 näst sista stycket, tredje meningen efter lydelsen ”En röst med fler/.../”

Jämförelse gammal och föreslagen lydelse:

Gammal lydelse:

§ 2:5 Mötesrättigheter och beslutsformer
Varje medlem i IOGT-NTO-rörelsen har närvarorätt på kongressen. Varje löftesbunden medlem i IOGT-NTO-rörelsen har yttranderätt på kongressen. Mötesordföranden kan ge yttranderätt till andra närvarande.

Varje ombud har förslags- och rösträtt. Varje ledamot av förbundsstyrelsen och riksstyrelsen samt föredragande revisor har förslagsrätt.

Ingen har rösträtt i frågor som rör egen förvaltning eller eget arvode.

Val sker genom acklamation eller, om någon röstberättigad begär det, genom sluten omröstning. Vid lika röstetal avgör lotten. En röst på fler personer än det antal som ska väljas, eller på någon som inte är nominerad till valet, är ogiltig.

Föreslagen lydelse:

§ 2:5 Mötesrättigheter och beslutsformer
Varje medlem i IOGT-NTO-rörelsen har närvarorätt på kongressen. Varje löftesbunden medlem i IOGT-NTO-rörelsen har yttranderätt på kongressen. Mötesordföranden kan ge yttranderätt till andra närvarande.

Varje ombud har förslags- och rösträtt. Varje ledamot av förbundsstyrelsen och riksstyrelsen samt föredragande revisor har förslagsrätt.

Val sker genom acklamation eller, om någon röstberättigad begär det, genom sluten omröstning. Vid lika röstetal avgör lotten. En röst på fler *eller färre* personer än det antal som ska väljas, eller på någon som inte är nominerad till valet, är ogiltig.

Kongressen avgör andra frågor om mötesregler när de kommer upp.

Gammal lydelse:

§ 3:5 Mötesrättigheter och beslutsformer
Varje medlem i IOGT-NTO-rörelsen har närvarorätt på distriktsårsmötet. Varje löftesbunden medlem i IOGT-NTO-rörelsen har yttranderätt på distriktsårsmötet. Mötesordföranden kan ge yttranderätt till andra närvarande.

Varje ombud har förslags- och rösträtt. Varje ledamot av distriktsstyrelsen och distriktsrådet samt föredragande revisor har förslagsrätt.

Ingen har rösträtt i frågor som rör egen förvaltning eller eget arvode.

Val sker genom acklamation eller, om någon röstberättigad begär det, genom sluten omröstning. Vid lika röstetal avgör lotten. En röst på fler personer än det antal som ska väljas, eller på någon som inte är nominerad till valet, är ogiltig.

Mötet avgör andra frågor om mötesregler när de kommer upp.

Kongressen avgör andra frågor om mötesregler när de kommer upp.

Föreslagen lydelse:

§ 3:5 Mötesrättigheter och beslutsformer
Varje medlem i IOGT-NTO-rörelsen har närvarorätt på distriktsårsmötet. Varje löftesbunden medlem i IOGT-NTO-rörelsen har yttranderätt på distriktsårsmötet. Mötesordföranden kan ge yttranderätt till andra närvarande.

Varje ombud har förslags- och rösträtt. Varje ledamot av distriktsstyrelsen och distriktsrådet samt föredragande revisor har förslagsrätt.

Val sker genom acklamation eller, om någon röstberättigad begär det, genom sluten omröstning. Vid lika röstetal avgör lotten. En röst på fler *eller färre* personer än det antal som ska väljas, eller på någon som inte är nominerad till valet, är ogiltig.

Mötet avgör andra frågor om mötesregler när de kommer upp.

Ärende 65

Riksstyrelsens förslag nr 2

Värd för 2021 års kongresser

Samtliga distrikt inom rörelsen har inbjudits att fungera som värd för kongresserna, som beräknas äga rum vecka 26 2021. Kongresserna och deras förhandlingsdelar arrangeras av förbunden.

Distriktens uppgift är att vara värd för "folkfesten" där rörelsesamverkan genomsyrar utflykter, välkomst- och avslutningsfest, andra kvällsaktiviteter, nattcafé, vissa praktiska arrangemang samt ta fram funktionärer.

Följande distrikt har kommit in med en intresseanmälan

- IOGT-NTO-rörelsen i Dalarna
- IOGT-NTO-rörelsen i Jönköping

Riksstyrelsen föreslår kongressen besluta

att uppdra åt riksstyrelsen att kontakta distrikten för djupare dialog kring värdskapet för 2021 års kongresser samt

att uppdra åt riksstyrelsen att under hösten 2017 besluta om plats för 2021 års kongresser.

Medlemslöftet

Vid kongressen i Lund 2015 fick förbundsstyrelsen i uppdrag att till kongressen 2017 utreda möjligheten att sänka gränsen på 2,25 volymprocent alkohol i medlemslöftet och utifrån det återkomma med förslag. Förbundsstyrelsen har utifrån det bett Per-Åke Lundin utreda frågan utifrån olika aspekter och även påbörjat ett samtal med övriga IOGT-NTO-rörelsen då medlemslöftet är en rörelsegemensam fråga.

Att utreda medlemslöftet är en uppgift som både tar och måste få ta tid. Till kongressen i Karlstad 2017 föreligger därför inget förslag. Istället genomförs det ett seminarium under lördag 1 juli där utredningen som Per-Åke Lundin gjort presenteras. Utifrån det samtal som då förs kommer sedan den nyvalda förbundsstyrelsen att bestämma sig hur de vill gå vidare med sikte på att landa i ett förslag på motionen under kongressen i Örnsköldsvik 2019.

Bifogad utredning ska med andra ord inte uppfattas som ett förslag utan som en del i en beredning av frågan om möjligheten att sänka gränsen på 2,25 volymprocent alkohol i medlemslöftet.

DISKUSSIONSUNDERLAG ANG
EVENTUELL ÄNDRING AV
IOGT-NTO:s MEDLEMSLÖFTE

Per Åke Lundin

Bakgrund

Vid kongressen i Lund år 2015 förelåg två motioner som föreslog en ändring av nuvarande medlemslöfte. Motionärerna önskade en sänkning av nu gällande alkoholstyrka från 2,25 volymprocent till 0,5 volymprocent eller 0 procent som högsta tillåtna alkoholhalt i dryck för medlemmar i IOGT-NTO. I förbundsstyrelsens yttrande över motionerna föreslogs att förbundsstyrelsen skulle ges i uppdrag att till kongressen 2017 utreda möjligheten att revidera nu gällande medlemslöfte. Detta blev också kongressens beslut.

Motionerna

Motionen med nr 69 var insänd av Rose-Marie Arnviken-Litbo, Kalmar och nr 70 var insänd av Olle Bolmelind, Ljungby.

Rose-Marie Arnviken-Litbo hävdar i sin motion att 2,25-gränsen är svår att förklara och motivera i samband med värvning. Hon pekar också på att personer med ett alkoholberoende kan triggas till återfall om de dricker drycker med en alkoholhalt om 2,25 procent. Rose-Marie Arnviken-Litbo förordar en 0-gräns men föreslog kongressen att uppdraga åt förbundet att tillsätta en arbetsgrupp för att diskutera frågan och återinföra nolltolerans mot alkohol.

Olle Bolmelind menar i sin motion att förbundets nuvarande 2,25-gräns är föråldrad då "... ny forskning visat att så små mängder som 0,2 procent under graviditeten kan ge fosterskador. ...". Bolmelind anser vidare att produktutvecklingen bidragit till att förbundet inte längre behöver hålla fast vid 2,25-gränsen. Alternativen i intervallet 0 – 0,5 procent är i dag många såväl på systembolaget som i dagligvaruhandeln. Bolmelind föreslog i sin motion att "... sänka gränsvärdet för alkoholdrycker för medlemmar i rörelsen från 2,25 volymprocent till 0,5 volymprocent".

Förbundsstyrelsens yttrande över motionerna.

Förbundsstyrelsen säger i sitt yttrande att motionärernas argumentation är intressant och att organisationen bör vara intresserad av att pröva olika möjligheter att sänka alkoholintaget. Man menar dock att "... detta är något som tål att tänkas på flera varv till innan ett beslut tas".

I styrelsens argumentation lyfts ett antal områden fram:

- Att dricka drycker med en alkoholhalt om 2,25 volymprocent för inte med sig berusning.
- Mot argumentet att lättöl (2,25 volymprocent) triggas till återfall hos tidigare missbrukare, hävdar styrelsen att ett 0- eller 0,5-procentigt öl också kan trigga till återfall genom den kultur som omgärdar drycken.
- Att ändra medlemslöftet medför en rad praktiska problem. Hur ska till exempel befintliga medlemmar behandlas i en övergångssituation?
- IOGT-NTO äger inte frågan om medlemslöftet själva. Löftet är rörelsegemensamt och kräver därför en dialog med övriga förbund.

Mot bakgrund av sin argumentation menade dock styrelsen att det fanns argument framförda i motionerna som motiverade att kongressen gav förbundsstyrelsen i uppdrag att till 2017 års kongress utreda möjligheten att revidera gränsen på 2,25 volymprocent alkohol i medlemslöftet till 0,5 volymprocent. Vidare framhöll styrelsen att de praktiska konsekvenserna av en ändring bör analyseras.

Kongressens beslut

Kongressen beslöt i enlighet med ett förslag från Kenneth Boberg ”att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att till kongressen 2017 utreda möjligheten att sänka gränsen på 2,25 volymprocent alkohol i medlemslöftet och utifrån det återkomma med förslag. Därmed ansåg också kongressen att motionerna i ärendet var besvarade.

Förbundsstyrelsens beredning av beslutet

Förbundsstyrelsen hade ärendet på sitt bord 2016-01-22. Under styrelsens diskussion konstaterades att frågan är rörelsegemensam och att övriga förbund inte har fått frågan på sitt bord. Vidare noterar man att styrelsens uppdrag är att *bereda och utreda* frågan. Styrelsen tror inte heller att det är möjligt att organisationen kan komma att fatta ett beslut i frågan vid nästa kongress. Däremot anser man att kongressen 2017 kan bli ett bra startskott för en diskussion inom förbundet/rörelsen. Styrelsen ser det som positivt att inte behöva ta ställning i frågan nu utan låta en utredare belysa ärendet. Utredaren ska presentera sitt resultat för styrelsen i januari 2017.

GS fick uppdraget att utse lämplig utredare.

Utseende av utredare och definition av uppdraget

I april 2016 kom GS Peter Moilanen överens med Per Åke Lundin om att han ska ta fram ett underlag i ärendet. Då förbundsstyrelsen inte tror att organisationen har möjlighet att ta ställning i frågan inför kongressen 2017, kommer rapporten inte att presentera några skarpa förslag i ärendet. Däremot ska ett kunskaps- och diskussionsunderlag tas fram som kan diskuteras i olika forum inom rörelsen. Summeringen av synpunkterna som kommer fram i samband med diskussionerna kring underlaget avgör om ett skarpt förslag ska tas fram till kongressen 2019.

Hålltider för framtagning av rapporten

- En lägesrapport ska presenteras för förbundsstyrelsen i september 2016.
- En slutrapport presenteras för förbundsstyrelsen vid dess sammanträde i januari 2017.
- Ett seminarium på temat genomförs under kongressen i Karlstad 2017.

Områden att belysa i rapporten

Rapporten koncentreras kring de problemområden som kan identifieras i motionerna och förbundsstyrelsens yttrande. Bland dessa bland andra:

- En ändring av medlemslöftet är en rörelsegemensam fråga. Hur ställer sig övriga förbund till en utredning och förslag om eventuell ändring av löftet?
- Såväl motionärer som förbundsstyrelsen pekar på en omfattande produktutveckling av alkoholfria drycker under senare år. Detta bidrar till att göra en ändring av medlemslöftet enklare då det finns bra alternativ till 2,25-dryckerna. Hur ska medlemmar som avgivit ”2,25-löfte” vid sitt inträde i organisationen hanteras? Vilka uppfattningar finns bland medlemmar?
- Före detta missbrukare triggas till återfall om de dricker 2,25-drycker menar motionärerna. Förbundsstyrelsen menar att det inte går att dricka sig berusad på exempelvis lättöl. Vad är sant eller falskt i denna diskussion, och finns det en sanning?
- Är det alkoholhalten, kulturen eller drycken som triggar återfall? Kan ett 0-öl ge återfall bara på grund av smaken.

- Mot en nollgräns hävdas att detta inte är möjligt eftersom det finns alkohol i en mängd livsmedel. Filmjolk och färskt bröd är återkommande i diskussionen. Vad är sant eller falskt i denna argumentation?
- Hur har andra nykterhetsorganisationer hanterat löftesfrågan?

Hur vill övriga förbund i rörelsen följa arbetet?

Ungdomens Nykterhetsförbund har ärende på dagordningen i september 2016.

IOGT-NTO:s Juniorförbund har meddelat att "... frågan om medlemslöftet inte lyfts på flera år. Så någon aktuell diskussion pågår inte hos oss."

Nykterhetsrörelsens Scoutförbund har meddelat att "NSF vill naturligtvis följa detta arbete eftersom det kan komma att beröra oss direkt. I dagsläget finns ingen diskussion kring nykterhetsnivån inom NSF. NSF har antagit en värdegrundspolicy och nyss processat hur vi praktiskt hanterar vårt nykterhetslöfte, generellt sett är NSF nöjda med hur löftet ser ut idag."

Bakgrunden till nuvarande löfte på 2,25-procent

Frågan om medlemslöftet ställdes bland annat till Bertil Lindberg, tidigare kanslichef på IOGT-NTO. Han har vid flera tillfällen haft anledningen att fördjupa sig i frågan medlemslöftet och dess bakgrund. Jag har fått del av ett par promemorior som Bertil skrivit om frågan.

Redan 1888 fick en professor i Uppsala, N. G. Kjellberg i uppdrag av IOGT att ta rätt på när berusning uppstår. Han kom fram till att dryck med minst 2 procent (viktprocent) alkohol kan vara berusande. Resultatet blev att IOGT beslutade att tillåta en alkoholhalt under 2 procent för sina medlemmar. Alltså motsvarande svagdricka tilläts. Andra nykterhetsorganisationer följde IOGT:s exempel.

1907 års förordning angående tillverkning och beskattning av maldrycker kom att lösa gränsdragningsproblemet. Skattegränsen sattes vid 1,8 viktprocent (2,25 volymprocent) och nykterhetsrörelsen bestämde sig för att sätta gränsen för medlemmarna där. Noteras bör att nykterhetsrörelserna i andra länder har snävare krav för medlemskap.

Hur har andra nykterhetsorganisationer gjort?

I en dialog med *IOGT i Norge* framkom att de har de en formell gräns på 0,7 procent. Av olika skäl nämns inte detta i samband med att man tecknar medlemskap i IOGT. På värningsbroschyren står "Medlemmer i IOGT brukar inte alkohol eller andre rusmidler". Å ena sidan har man tagit bort gränsen som ett formellt löfte, å andra sidan skriver man under blanketten med ovan angiven text.

Två organisationer i Sverige som nyligen ändrat sina medlemslöften är Blåbandsrörelsen (SBF) och Motorförarnas Helnkykterhetsförbund (MHF).

SBF säger i sina stadgar att "... Löftesmedlem får inte använda, tillverka, ge bort eller bjuda någon på alkoholdryck, som innehåller mer än 2,25 volymprocent alkohol. ...".

Dock är löftet inte riktigt lika tydligt. "Jag lovar att med Guds hjälp inte använda alkohol och andra droger, samt att på lämpligt sätt motverka dessa drogers bruk." Denna formulering kommer eventuellt att tas bort vid nästkommande förbundsmöte.

MHF presenterar nu två typer av medlemskap på sin hemsida. Dels den helnyktra där 2,25 procentgränsen gäller dels den trafiknyktra. Några skillnader i krav, förmåner eller demokratiska rättigheter framgår inte på hemsidan. (Man kan undra vad alternativet till trafiknykter skulle vara?)

Svenska Frisksportförbundet har sedan många år mjukat upp sitt medlemslöfte. Förbundet har nykterhetslöfte för medlemmar som fyllt 12 år men inte 18. Löftet förnyas varje år. För medlemmar över 18 år är löftet frivilligt.

Bertil Lindberg ger i sin dokumentation exempel på organisationer som övergett medlemslöftet. Nykterhetsorganisationen Verdandi och Sveriges Studerande Ungdoms Helnykterhetsförbund och Järnvägstjänstemännens Helnykterhetsförbund är några exempel.

En allmän uppmjukning av medlemskraven verkar vara trenden. Från att överlåta till Gud eller den enskilde att sätta gränsen eller att helt ta bort densamma. Det är svårt att hitta någon organisation som varit framgångsrik med sin mer liberala hållning.

Professor Filip Wijkström har i många sammanhang framhållit betydelsen av att organisationen kan presentera en *särart*. Detta för visa en tydlig identitet. När en nykterhetsorganisation tar bort nykterheten blir det lite svårt att hitta dess särart.

Har forskningen några svar på löftesdilemmat?

Jag ställde nedanstående frågor till Sven Andreasson, Karolinska Institutet, Peter Allebeck, Karolinska Institutet, Per Leimar, IOGT-NTO och Lennart Agén, Systembolaget.

- Finns det belägg för att alkoholhalten (2,25 volymprocent) kan trigga till återfall? Eller är det kulturen kring själva drickandet som triggar återfall, att alkoholhalten i detta sammanhang egentligen är underordnad?
- Motionärerna menar att produktutvecklingen under senare år, bland annat genom framtagningen av 0-öl, skulle förenkla en sänkning av den tillåtna alkoholhalten som anges i medlemslöftet. Men om det är kulturen kring drickandet som triggar till återfall så kanske 0-öl är lika "farligt" som lättöl?
- Förbundsstyrelsen har i sina yttranden yrkat avslag på motionerna. Bland annat med ett under åren återkommande argument: Det går inte att dricka sig berusad på lättöl. Är detta, av motionärerna ifrågasatta argument, korrekt?

Den samlade bilden av inkomna svar är följande.

Det finns ingen publicerad forskning om att 2,25-procentsdrycker triggar till återfall.

Åsikterna är delade inom forskningen om 0-drycker kan trigga till återfall bland tidigare högkonsumenter. Däremot finns det mycket som talar för att både lättöl och andra alkoholliknande drycker utan alkohol kan trigga till återfall. Per Leimar noterar detta bland annat från ett antal amerikanska studier.

Vid osäkerhet förordas säkerhetsprincipen – bättre att avstå än att chansa.

Sven Andreasson funderar på följande sätt när det gäller nykterhet och medlemslöfte: *För en utomstående verkar det ologiskt att en nykterhetsorganisation kräver ett nykterhetslöfte av sina medlemmar, men accepterar att de dricker upp till 2,25 %. Argumentet att man inte kan dricka sig full på dessa drycker är inte mer övertygande än att acceptera måttlig alkoholkonsumtion - d.v.s. acceptera måttligt drickande, men ingen berusning; inte heller då uppstår några alkoholproblem av större dignitet.*

Någon klar och entydig vägledning tycks inte stå att finna i forskningen.

Alkohol i livsmedel

Mot en 0-gräns framförs ett antal olika argument. Bland annat att 0-gränsen inte kan efterlevas eftersom en mängd olika livsmedel innehåller alkohol. Bland annat filmjolk och färskt bröd. Frågan skulle ju kunna avfärdas så galant som IOGT:s i Norges konsulent Jan Tore Evensen gör i följande formulering baserad på det åtagande som medlemmar i IOGT Norge gör i samband med att de ansöker om medlemskap: "... Medlemmer i IOGT bruker ikke alkohol eller andre rusmidler. (Vi har kuttet det ut som ett formelt løfte, men i praksis betyr det jo akkurat det samme side vi skriver dette i vervebrosjyren og det skriver de jo under på medlemskapet. Denne måten å skrive det jo løser jo egentlig også problemet, for selv om man kan få i seg alkohol - så er jo hverken brød eller filmjolk rusmidler. ..."

Vad är sant i detta påstående? Per Leimar noterar att Accent år 2011 lät genomföra en analys av ett antal livsmedel och följande lista publicerades i tidningen. Resultaten redovisas i volymprocent: Fil mindre än 0,01, Rött äpple mindre än 0,01, Fanta mindre än 0,01, Julmust 0,30, Bröd (Pågen Gott gräddat) 0,40, Körsbär i likör (i Alladin) 2,90. Samma år gjorde Per Leimar, då anställd på Systembolaget, en sökning i Livsmedelsverkets databas och fick fram följande resultat: Glass parfait 1,7, Sesamsås 1,5, Cumberlandsås 1,5 och Punchrulle ("dammsugare") 0,9.

Synpunkter från verksamma inom vård och behandling

Under arbetets gång har synpunkter inhämtats från verksamma inom vård och behandling i de verksamheter som har IOGT-NTO som huvudman.

Inte heller inom vården av personer med substansbrukssyndrom finns forskningsbelägg för att drycker med en alkoholhalt om 2,25 volymprocent triggas till återfall. Dock finns här, liksom bland personer aktiva inom rörelsens sociala arbete, en övertygelse om att kulturen kring drickandet (ritualerna, miljöerna, musiken, de invanda relationerna, bristen på relationer omkring sig resulterande i ensamhet/övergivenhet, ljuden, lukterna, minnena av alkoholens belöning och lindring etc.), även om det så "bara" är lättöl eller 0-öl triggas igång återfall hos den grupp som utvecklat svårt substansbrukssyndrom. Alltså skulle ett 0-öl vara lika "farligt" som lättöl (2,25 procent) och i lika hög grad kunna trigga till återfall.

Vilken alkoholefterliknande dryck som helst skulle kunna trigga till återfall. Ett exempel är Almedalsdrinken.

Åtstramning i stället för liberalisering?

Det är svårt att se att de organisationer som mjukat upp medlemslöftet solar sig i framgångsglansen. Den diskussion som IOGT-NTO nu för är ju den omvända, att strama åt löftet. Det är tydligt att många av organisationens medlemmar som arbetar nära grupper av medlemmar med tidigare missbruk tycker att en sänkt procentsats för medlemskap skulle vara bra. Frågan är hur andra av organisationens medlemmar och utomstående skulle uppfatta en åtstramning? Skulle det bidra till ytterligare en markering av särarten och bli en framgångsfaktor eller skulle organisationen komma att uppfattas som sekteristisk och marginalisera förbundet?

Var ska IOGT-NTO lägga gränsen för medlemskap: Behålla 2,25 procent, sänka till 0,5 procent (Systembolagets definition av alkoholfritt), 0 procent eller som i Norge, inte ange någon absolut gräns utan använda en formulering som denna: "Som medlem i IOGT-NTO lovar jag att arbeta för ett bättre samhälle utifrån IOGT-NTO-rörelsens grundsatser. Därmed

lovat jag att leva helnyktert, det vill säga att inte använda alkoholdrycker, narkotika eller andra gifter med berusande effekt.”

Samtal med medlemmar

För att få en uppfattning om hur medlemmarna ser på frågan har ett antal telefonkontakter tagits med ett drygt 20-tal medlemmar. Utsökningen gällde 50 medlemmar, för att vara säkra på att nå ett drygt 20-tal, som varit medlemmar i minst fem år, i åldersintervallet 30 – 70 år, hälften män och hälften kvinnor och med en spridning över hela landet.

Samtliga som svarade förstod frågeställningen direkt – ”hur ser du på vårt medlemslöfte om 2,25 volymprocent. Ska vi behålla det eller sänka till 0,5 eller 0?” De flesta hade också en klar uppfattning i frågan.

Sex medlemmar förordade att nuvarande nivå ska behållas. Dock var det ingen av dem som sade att de skulle lämna organisationen om nivån sänktes. En tyckte personligen att 0,5 var bra men stannade ändå vid 2,25, eftersom det underlättar att låta grupper som hyr föreningens lokal tillåts dricka lättöl. Tio medlemmar förordade 0,5 procent och fem medlemmar önskade en 0-gräns. De senares argument var att tidigare missbrukare inte kan dricka någon dryck med alkohol i.

Medvetenheten om löftets innehåll och innebörd verkar vara mycket klart för del flesta. Inte heller verkar en eventuell ändring vara särskilt kontroversiellt. Och någon medlemsflykt verkar inte heller en eventuell ändring utlösa.

Dock – urvalet är mycket litet. I ett ”skarp” läge kan det finnas skäl att göra en mer omfattande medlemsundersökning.

Vilket eller vilka syften ska medlemslöftet uppfylla?

Det kan finnas anledning att samtal om vilket eller vilka syften om medlemslöftet ska uppfylla innan organisationen tar ställning för vilken väg man ska välja.

1. *Ett rättesnöre för den enskilde?*
Är löftet till för den enskilde medlemmen som genom löftet får ett personligt rättesnöre för sin valda livsstil eller är det viktigt för organisationen att samla alla under en absolut gräns. Kan varje medlem välja sitt förhållningssätt inom ramen för ett mer flexibelt löfte, säg från 2,25 ner till 0? Med andra ord – är löftet den enskildes löfte till organisationen eller är det organisationens krav på medlemmen?
2. *Skydda medlemmarna från berusande drycker?*
Personer utan aktivt eller tidigare beroende har mycket svårt att berusa sig på drycker med en alkoholhalt om 2,25 volymprocent. För den gruppen medlemmar är alltså nuvarande medlemslöfte fullt tillräckligt.
3. *Skydda medlemmar från återfall i missbruk?*
Om detta är syftet bör en diskussion också föras kring rörelsens förhållande till alkoholefterliknande drycker utan alkohol, 0-procentsdrycker. Det är uppenbart ett medlemslöfte på 0,5 procent eller 0 procent inte till fullo löser motionärernas ambition att skydda tidigare missbrukare från återfall.
4. *Stärka IOGT-NTO:s identitet som nykterhetsrörelse*
En del medlemmar menar att IOGT-NTO inte är en ”riktig” nykterhetsrörelse när man tillåter drycker med 2,25 volymprocent alkohol.

Andra menar att vi genom att tillåta 2,25 volymprocent eller att vi dricker andra alkoholfria men alkoholefterliknande drycker bidrar till att upprätthålla alkoholnormen.

Skulle en skärpning av medlemslöftet till 0,5 eller 0 stärka IOGT-NTO:s identitet som nykterhetsorganisation?

Är det organisationen som ska ta ansvar för att hen "håller" sig nykter eller har var och en ett personligt ansvar att förhålla sig till organisationens grundsatser?

Hur kommunicera en ändring med nuvarande medlemmar?

Hur ska en eventuell ändring av medlemslöftet kommuniceras med medlemmarna? Ska medlemmarna avkrävas ett nytt löfte baserat på den nya formuleringen eller räcker det med att informera alla om vad som nu gäller? Eller kan organisationen leva med två löften – ett för befintliga medlemmar på 2,25 volymprocent och ett annat för nya medlemmar på 0,5 eller 0 volymprocent?

Många har bidragit till diskussionsunderlaget

Lennart Agén, chef för press och samhällsrelationer, Systembolaget

Sven Andreasson, professor vid institutionen för folkhälsovetenskap vid Karolinska Institutet

Peter Allebeck, professor och överläkare vid institutionen för folkhälsovetenskap vid Karolinska Institutet

Olle Bolmelind, motionär till kongressen 2015

Eva Ekeröth, reporter tidningen Accent

Jan Tore Evensen, organisationskonsulent IOGT Norge

Thomas Fahlquist, vd och verksamhetschef Dagöholm

Andrea Lavesson, bitr generalsekreterare IOGT-NTO

Per Leimar, politisk sekreterare, alkoholfrågor IOGT-NTO

Bertil Lindberg, f d kanslichef IOGT-NTO

Generalsekreterarna vid IOGT-NTO, Ungdomens Nykterhetsförbund, IOGT-NTO:s

Junioröfrbund och Nykterhetsrörelsens Scoutförbund.

Drygt 20 av 50 slumpmässigt utvalda medlemmar.